

Verslag concept

Commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid

Datum commissievergadering	:	14 maart 2022
Commissievoorzitter	:	Mw. N.M. van der Waart
Commissie-adviseur	:	Mw. S. Neeskens
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 52 82 / neeskenss@noord-holland.nl

Aanwezig:

5	Commissievoorzitter	:	mw. N.M. van der Waart
	Commissiegriffier	:	mw. S. Neeskens
	Plv. commissiegriffier	:	mw. J. Faber
	Leden van de commissie:		
	50PLUS/PVDO	:	--
	CDA	:	mw. D.A.J. Dekker (duo-commissielid) (<i>via MS Teams</i>) en mw. W. Koning-Hoeve
10	CU	:	mw. J.K. Hoogendoorn-van der Maarl en M.C.A. Klein
	DENK	:	E.S.J. Mangal (<i>via MS Teams</i>)
	D66	:	mw. L. Gonggrijp (<i>via MS Teams</i>), mw. A.C. Kapitein (<i>via MS Teams</i>)
15	Fractie Baljeu	:	--
	FvD	:	--
	GroenLinks	:	mw. S. Becker (<i>via MS Teams</i>) en M.T. Cardol
	JA21	:	--
	PvdA	:	G.J. Leerink
20	PvdD	:	J.P. Hollebeek (<i>via MS Teams</i>), I. Kostic en F.A.S. Zoon
	PVV	:	R. van Tiggelen (duo-commissielid) (<i>via MS Teams</i>)
	SP	:	mw. H. Bouhlef-Lascaris (duo-commissielid) (<i>via MS Teams</i>) en mw. J.M.E. de Groot (<i>via MS Teams</i>)
25	VVD	:	N.A.L. Roosendaal (<i>via MS Teams</i>) en B.G.P. de Wit
30	Gedeputeerden:		C. Loggen (VVD) (<i>via MS Teams</i>), J. Olthof (PvdA), mw. E. Rommel (VVD), E. Stigter (GL) en mw. I. Zaal (D66)
	Afwezig:		mw. A.A.J. Jellema (PvdA), G.H.J. Kohler (JA21) en mw. A.J.C.E. Strens (D66)
	(met bericht van verhindering)		
35	Notulist:		mw. F.E. Bijvoet (Moneypenny BV) (<i>tot 15.00 uur</i>)
			mw. S. Duijn (Moneypenny BV) (<i>vanaf 15.00 uur</i>)

Agenda

0. BOT-overleg Regionale Veenweide Strategie
1. Opening en mededelingen
- 45 2. Inspreekhalftuur
3. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda
4. Rondvraag gedeputeerde Stigter (OD NHN en OFGV)
5. B-agenda Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu
- 50 5.a Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 8 maart 2022
6. Rondvraag gedeputeerde Olthof (Leefbaarheid, gezondheid en milieu en OD NZKG en ODIJ)
7. B-agenda Water
- 7.a Water: Discussienota CU regenwater
- 7.b Agenderingsverzoek PvdA Brief aanbidding Rapport onderzoek herstel van vertrouwen in
55 Uitdam van de C- naar de B-agenda te plaatsen
8. Rondvraag gedeputeerde Loggen
9. B-agenda Stikstof
- 9.a Stikstof: Werkwijze integrale gebiedsprocessen
10. B-agenda Natuur
- 60 10.a Natuur: Bossenstrategie (B-agenda NLG 14-03-2022)
- 10.b Agenderingsverzoek GL brief wijziging werkingsgebieden omgevingsverordening voorstel
herbegrenzing NNN van de C- naar de B-agenda te plaatsen
11. Rondvraag Gedeputeerde Rommel
12. Rondvraag gedeputeerde Zaal
- 65 13. C-agenda Water, Water als Economische Drager, Conference of Peripheral Maritime Regions
(CPMR/Comité van de Regio's)
- 13.a Water: Uitvoeringsregeling subsidie verbetering kwaliteit zwemwater en openstelling 2022
(C-agenda NLG 14-03-2022)
- 13.b Water: Vijfde openstelling Uitvoeringsregeling subsidie Kennisontwikkeling Bodem en Water
70 Noord-Holland 2017 (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 13.c Water: Brief aanbidding Rapport onderzoek herstel van vertrouwen in Uitdam (C-agenda
NLG 14-03-2022)
- 13.d Water: Wijziging Uitvoeringsregeling subsidie Waterrecreatie uitbreiden vaarnetwerk
pleziervaart NH (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 75 14 C-agenda Leefbaarheid, Gezondheid (en Milieu)
- 14.a OD NZKG/Tata: Duiding van de recente rechterlijke uitspraken Harsco en de
warmbandwalserij TATA (C-agenda: NLG 14-3-2022)
- 14.b ODIJ: Kadernota ODIJ 2023 (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 14.c VTH-taken: Dashboard Jaarverslag Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)
80 2020 (C-agenda NLG 14-3-2022)
- 14.d Bereikbaarheid/Economie/Leefbaarheid/Wonen: Werkgeversaanpak woon-werkverkeer
Noord-Holland Noord (C-agenda M&B -leidend- en EFB 21-3-2022 en C-agenda NLG en
RWK 14-3-2022)
- 14.e Gezondheid: Vaststellen Uitvoeringsregeling subsidie Gezonde Leefomgeving Industrie
85 Noord-Holland 2022 (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 14.f Tata/OD IJmond: Ingekomen mail luchtvervuiling in de IJmond (C-agenda NLG 14-3-2022)

15. C-agenda Natuur en Landschap, Grond, Bodemdaling, Programma Aanpak Stikstof (PAS)
- 15.a Fauna: Brief bezwaarschrift tegemoetkoming faunaschade (C-agenda NLG 14- 03-2022)
- 90 15.b Natuur / omgevingsverordening: Prioritaire herbegrenzings (C-agenda NLG & RWK 14-03-2022)
- 15.c Natuur: Brief NNN De voorgestelde Hoofdgroenstructuur van de gemeente Amsterdam (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 15.d Natuur: Verwerving circa 13 ha cultuurgrond te Egmond aan den Hoef (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 95 15.e Stikstof: Brief GS stikstofaanpak NH aan minister Natuur en Stikstof (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 15.g Natuur: Bestuurlijke informatiebrief Goois Natuurreservaat (C-agenda NLG 14- 03-2022)
- 15.h Natuur: Brief stop NNN aanvraag Zanderij Noord (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 15.i Natuur: Natura 2000 beheerplan Oostelijke Vechtplassen (C-agenda NLG 14- 03-2022)
- 100 16. C-agenda Landbouw en visserij, recreatie en toerisme, dierenwelzijn
- 16.a Aandelen Recreatie N-H: Beantwoording vraag hr. Hoogervorst SP in EFB 17-1 over vervreemden aandelen Recreatie N-H (C-agenda NLG 14-3-2022 en EFB 14-2-2022)
- 16.b Landbouw: KORT Kwartaalverslag Greenport Aalsmeer Q4 – 2021 (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 105 16.c Landbouw: Randstedelijke rekenkamer onderzoek Landbouw en voedseltransitie (C-agenda NLG 14-03-2022)
- 17 C-agenda Algemeen
- 17.a Formule 1: Evaluatie Formule 1 Zandvoort editie 2021 (C-agenda NLG 14-03- 2022 & M&B 21-03-2022)
- 110 17.b MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 57 (C-agenda EFB en M&B 21-3-2022 en NLG en RWK 14-3-2022)
- 17.c IPO: AV nieuwsbrief februari 2022 (C-agenda EFB en M&B 21-3-2022 en NLG en RWK 14-3-2022)
- 17.d Europa: Brief GS aan PS inz. Randstad Vooruitblik Europa 2022 (C-agenda's EFB en M&B 21-3-2022, NLG en RWK 14-3-2022)
- 115 18. Sluiting

120

0. BOT-overleg Regionale Veenweide Strategie

1. Opening en mededelingen

125 De **voorzitter** opent de vergadering om 12.22 uur en heet alle aanwezigen en overige geïnteresseerden van harte welkom.

Mededelingen voorzitter:

- Er is een bericht van verhindering ontvangen van de navolgende Statenleden: mevrouw A.A.J. Jellema (PvdA), de heer G.H.J. Kohler (JA21) en mevrouw A.J.C. Strens (D66).
- 130 • De vergadering vindt plaats in hybride vorm. Voor commissieleden en sprekers die niet fysiek aanwezig kunnen of willen zijn, is er de mogelijkheid om online via MS Teams aan de vergadering deel te nemen.
- Er is een quorum vastgesteld.
- De commissievergadering wordt live uitgezonden.
- 135 • De sprekersklok wordt in beeld weergegeven.
- De spreektijd voor onderhavige commissievergadering is vastgesteld op vijf vergaderuren.
- De spreektijdverdeling is gebaseerd op de nieuwe rekenregels die in het Presidium zijn vastgesteld. Deze zijn bij de algemene agendabijlage gevoegd.
- De voorzitter richt een bijzonder woord van welkom aan mevrouw Jesca Faber, die met directe
140 ingang fungeert als commissieadviseur voor de thema's Leefbaarheid en Gezondheid (ochtenddeel van de commissievergadering NLG). De voorzitter richt voorts een woord van dank tot de heer Koen Konings voor diens inzet gedurende de afgelopen periode.
- Voor agendapunt 10.b (*Agenderingsverzoek GL brief wijziging werkingsgebieden omgevingsverordening voorstel herbegrenzing NNN van de C- naar de B-agenda te plaatsen*)
145 hebben zich drie sprekers aangemeld:
 - De heer Janssen (Stichting Duinbehoud)
 - De heer van der Peet (Stal 's-Gravenweg)
 - Mevrouw Van Genne (persoonlijke titel)
- Voor de portefeuille van gedeputeerde Rommel is één rondvraag ontvangen van Statenlid
150 Cardol (GL) over het Aanvalsplan Grutto.
- Binnenkort volgen twee werkbezoeken:
 - Het werkbezoek inzake de weidevogels, bodemdaling en veenweide in De Ronde Hoep dat aanvankelijk gepland stond op maandag 28 januari jl. kon helaas geen doorgang vinden. Het bezoek is derhalve verplaatst naar maandag 16 mei a.s. Het programma
155 zoals eerder aangekondigd, wordt gehandhaafd. De voorzitter verzoekt allen om zich nogmaals voor dit bezoek aan te melden bij de commissieadviseur, mevrouw Neeskens.
 - Op maandag 28 maart a.s. vindt een werkbezoek plaats over vogelaanvaringen. Naar alle waarschijnlijkheid zal dit in samenwerking met Schiphol en de Faunabeheereenheid worden georganiseerd. Nadere informatie hierover ontvangen de commissieleden per
160 mail.

Mededelingen commissieleden

- De heer **Van Tiggelen** (PVV) attendeert op de lezing over klimaat en energie, die zijn fractie organiseert op zaterdag 26 maart a.s. Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden via het mailadres tiggelenr@noord-holland.nl.

165 Mededelingen Gedeputeerde Staten

--

2. Inspreekhalftuur

Er zijn geen aanmeldingen ontvangen voor het insprekhalftuur.

170

3. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda, moties- en toezeggingenlijsten en C-agenda

- Voorliggende agenda van de vergadering wordt ongewijzigd vastgesteld.

175

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt op welke wijze fracties punten kunnen meegeven ten aanzien van agendapunt 15.c, het bestuurlijk rapport "*Groen in de Stad*" van de Rekenkamer Metropoolregio Amsterdam (RMA).

180

De **voorzitter** antwoordt dat de Statenleden hierover een mail hebben ontvangen. Daarin staat dat eventuele opmerkingen rechtstreeks aan de RMA kunnen worden meegegeven. Voorts is dit mogelijk via de commissieadviseur.

- De beantwoording van de technische vragen wordt akkoord bevonden.

185

- Ten aanzien van het verslag van de commissievergadering NLG d.d. 7 februari jl. merkt Statenlid **Cardol** (GL) op dat onder agendapunt 9.a (op pagina 41, r. 1760) per abuis de verkeerde partij achter zijn naam staat vermeld (PvdA i.p.v. GL). **Met inachtneming van deze correctie wordt het verslag vastgesteld.**

190

- De strategische agenda leidt niet tot opmerkingen.
- Ten aanzien van moties- en toezeggingenlijsten merkt mevrouw **Becker** (GL) op dat zij niet juist gequoteerd is in de toezeggingenlijst. Gedeputeerde Olthof had toegezegd dat hij zou kijken naar de mogelijkheden voor een cumulatieve normzetting voor de uitstoot op het gehele Tata-terrein. **Teneinde dit recht te zetten, zal de juiste formulering uit het verslag van 7 februari jl. (agendapunt 6.a RIVM rapport Onderzoek naar de herkomst van neergedaald stof en stoffen in de lucht in 360 de IJmond regio) worden overgenomen.**

200

4. Rondvraag gedeputeerde Stigter (OD NHN en OFGV)

Er zijn geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Stigter.

5. B-agenda Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu

5.a Informatievoorziening VTH bij provinciale bedrijven d.d. 8 maart 2022

205

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

210 Mevrouw **De Groot** (SP) merkt op dat de kwestie rond het bedrijf Cabot Norit heeft laten zien dat streng optreden tegen een grote vervuiler mogelijk is. De omwonenden zijn blij dat er nu het nodige gebeurt en dat de fabriek die overigens meer verspreidt dan alleen stank eindelijk wordt aangepakt. De SP is benieuwd of de dwangsommen doel treffen en ervoor zorgen dat het bedrijf nu gestopt is met de uitstoot van veel kwalijks. Het bedrijf heeft nog vier dagen te gaan.

215 Cabot Norit kreeg een maand de tijd. Het is dan wel vreemd dat bij de vergunningverlening in 2016 de klachten van bewoners over stank niet werden meegenomen. Kunnen GS dit uitleggen?

220 Over Waeles stelde de SP technische vragen. De fractie is benieuwd naar het verdere verloop, ook wat betreft het thema extern salderen.

Ook bij Tata zal nog meer gecontroleerd worden. Dat is een goed begin. Het geeft aan dat Provinciale Staten (PS) meters aan het maken zijn, maar voor de SP is het belangrijkste dat de gezondheid van de omwonenden en van de werknemers, en overigens ook de natuur beter beschermd worden, en dat Tata dus eerder schoon is dan in 2030 (waar de Roadmap naartoe werkt).

230 De SP wacht met belangstelling de resultaten van de diverse procedures af. Het geheel of gedeeltelijk intrekken van de natuurvergunning zal tot veel minder stikstofdepositie door Tata leiden. Dat helpt om de natuurgebieden beter te beschermen. Echter, ook op stikstofgebied moet Tata schoner te worden.

De heer **Klein** (CU) bedankt GS voor het sturen van het voorliggende overzicht.

235 Wat betreft Waeles is het in de eerste plaats goed om te lezen dat onderzoek niet tot alarmerende conclusies heeft geleid. In het dorp is echter behoorlijke weerstand tegen een groot industrieel bedrijf. Uit het antwoord op de technische vragen van mevrouw De Groot (SP) begreep de ChristenUnie dat hoewel de eerste signalen wijzen op een minder vervuilend bedrijf, de vergunning in stand blijft. Kan de provincie nog op een of andere manier sturen ten aanzien van hetgeen er gebeurt? Is het juridisch niet mogelijk om in geval van faillissement de vergunning van een bedrijf in te trekken of te laten vervallen? Dit zou immers een ideaal moment zijn om met een schone lei te beginnen en te bekijken welke activiteiten men op deze locatie zou willen toestaan op basis van de huidige inzichten.

245 Rondom Tata Steel wordt aandacht besteed aan de ongewone voorvallen. De OD gaat Tata vragen om ook het effect hiervan in kaart te brengen. De ChristenUnie is echter ook enigszins aan het nadenken over het hoge aantal ongewone voorvallen. In de gezondheidszorg wordt onderscheid gemaakt tussen "*incidenten*" (dingen die niet moeten gebeuren en waar je van leert) en "*calamiteiten*" (dingen die niet moeten gebeuren en die daadwerkelijk negatieve gevolgen hebben).

250 Zou het niet nuttig zijn om ook bij Tata een soortgelijk onderscheid te hanteren, teneinde een beter beeld te krijgen van enerzijds zaken die echt misgaan en anderzijds zaken die weliswaar niet goed maar waarvan men niet gelijk hoeft te schrikken?

255 Tot slot komt de heer Klein op de uitspraak van de rechter over Harsco. De rechter heeft gezegd dat de stofwolken niet onder opslag en overslag van goederen vallen. Hierdoor is de Last onder Dwangsom (LoD) onterecht en is er geen grond voor een boete. Is er nu echter een andere grond op basis waarvan de provincie kan zorgen dat de stofwolken niet ontstaan? Of heeft zij thans juridisch niets meer in de hand, nu het artikel waarop de provincie zich baseerde door de rechter niet wordt geaccepteerd?

260

Statenlid **Kostic** (PvdD) heeft een vraag ten aanzien van de incidenten. Wordt er gekeken naar de cumulatieve effecten voor de omgeving?

265 Wat Tata betreft is om intrekking van natuurvergunningen gevraagd. Het kan zes maanden duren alvorens hierover een besluit wordt genomen. Wanneer verwachten GS het besluit ongeveer? Gezien alle ontwikkelingen rond Tata lijkt een besluit toch wel wat dringend. Misschien is zes maanden iets te lang.

270 Tot slot komt Statenlid Kostic op het rapport "*Bron van Bescherming*" van de Randstedelijke Rekenkamer. De Partij voor de Dieren heeft naar aanleiding van de inhoud reeds vorig jaar gevraagd hierover in gesprek te gaan met de OD en de resultaten daarvan aan de commissie te rapporteren. Toen is toegezegd dat de informatie spoedig zou volgen. Thans staat er echter dat de commissie via de reguliere P&C-cyclus zal worden geïnformeerd. De Partij voor de Dieren vindt dit kwalijk. Het rapport zelf geeft genoeg aanleiding om daar zo snel mogelijk over te rapporteren aan PS. Statenlid Kostic zou een en ander derhalve graag ontvangen voorafgaand aan de eerstvolgende PS-vergadering op 4 april a.s.

De heer **Mangal** (DENK) complimenteert GS voor het optreden tegen Cabot Norit. Wat Tata Steel en Harsco Metals betreft, trekt de heer Mangal de rechterlijke uitspraak niet zozeer in twijfel. Hij acht het echter wel heel zuur dat de bedrijven voorwaardelijk €5.000 toegewezen krijgen. DENK sluit derhalve aan bij de vragen van de heer Klein (CU). Tata Steel moet een nieuwe vergunningsprocedure ingaan. Welke mogelijkheden zijn er echter voor de provincie om te voorkomen dat het bedrijf nieuwe vergunningen kan krijgen?

285 De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor zijn beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):
Gedeputeerde Olthof komt allereerst op de vragen van de SP. De Last onder Dwangsom die aan de Norit-fabriek is opgelegd, is flink. Het bedrijf heeft een en ander heel serieus opgepakt.
290 Gedeputeerde heeft ook de terugkoppeling gekregen dat de OD positief gestemd is. Los van de maatregelen heeft een en ander ook te maken met de intenties en de manier waarop het bedrijf ermee omgaat. Gedeputeerde heeft er het volste vertrouwen dat de overtreding zo snel mogelijk teniet wordt gedaan en soortgelijke voorvallen zich niet meer zullen voordoen. De LoD heeft dus
295 absoluut een positief effect.

Het punt dat GS de klachten niet serieus zouden hebben genomen, deelt gedeputeerde niet. Dat heeft niets met de LoD te maken. Bij het afgeven van de vergunning is immers bekeken wat en hoe streng vergund kan worden. In dezen is geconstateerd dat het bedrijf de regels uit de vergunning

300 overtreden heeft. Daarmee kan uiteindelijk de LoD worden opgelegd. Dat is de juiste volgorde. GS nemen de klachten derhalve serieus, maar uiteindelijk moet wel voldoen worden aan de wet- en regelgeving. Op basis daarvan is er vergund.

305 De heer **Klein** (CU) stelde vragen over Waeles. Gedeputeerde wijst op het onderscheid tussen twee zaken. Toen Waeles daadwerkelijk in bedrijf was, waren er inderdaad klachten. De OD heeft toen in goed overleg met de gemeenten en de bewoners gekeken naar de omvang van de klachten. Er ontstaat inmiddels ook een soort "Tata-effect", waarbij mensen zich zorgen maken over hun gezondheid als gevolg van bepaalde bedrijfsactiviteiten in hun omgeving en verwijzen naar de situatie bij Tata Steel. Voorts vraagt men zich af wat de bevindingen uit de RIVM-onderzoeken
310 aangaande de IJmond voor hen betekenen. Een en ander is bekeken. In de brief staat dat de effecten minder groot en zorgelijk waren dan aanvankelijk werd gedacht. Vervolgens is Waeles failliet gegaan. De provincie is nu in overleg met de curator. In de tussentijd is de provincie niet staat om een vergunning in te trekken. Een en ander heeft ook te maken met het soort bedrijf dat er in de toekomst gaat komen alsmede met het bestemmingsplan. Uiteindelijk wordt een bepaalde
315 categorie bedrijven toegestaan. Op basis daarvan zal de vergunningverlener moeten beslissen wat al dan niet vergund kan worden. Zonder nader in details te treden, hebben GS overigens de verwachting dat er een andere categorie bedrijven zal komen, op basis waarvan de vergunning kan worden aangepast.

320 Gedeputeerde hoopt de commissie hierover tijdens de volgende vergadering concreter te kunnen informeren.

De heer **Klein** (CU) hoort gedeputeerde zeggen dat de vergunning "*kan*" worden aangepast. Zullen GS dat dan ook automatisch gaan doen?

325 Gedeputeerde **Olthof** (PvdA) antwoordt dat er een vergunning voor een ander bedrijf zal moeten worden aangevraagd. Dan moet er ook een aanleiding zijn om die te kunnen aanpassen. Ingeval die er is, zal de provincie daar daadwerkelijk toe overgaan.

Gedeputeerde komt op de "*ongewone voorvallen*". Het is nu enigszins een containerbegrip.
330 Enerzijds wordt de nadruk gelegd op bijvoorbeeld het omvallen van een oliepannetje en bagatelliseert men het daarmee enigszins. Anderzijds zijn er de diffuse emissies, die daadwerkelijk gezondheidsschade toebrengen. Daar zit heel veel tussen. Het is derhalve raadzaam om in beeld te brengen welke voorvallen nu eigenlijk klein, middel en groot zijn en wat de effecten daarvan voor de gezondheid zijn. Bijvoorbeeld het stilzetten van de fabriek voor onderhoud wordt al
335 geregistreerd als een "*ongewoon voorval*". Enerzijds zijn er dus de "*incidenten*" (bepaalde dingen moet je niet willen, zijn schadelijk en moeten voorkomen worden). Anderzijds zijn er de voorvallen die ongewoon zijn in het reguliere bedrijfsproces, maar die wel planbaar zijn en waarvoor maatregelen kunnen worden getroffen.

Gedeputeerde heeft derhalve gevraagd om wat meer inzicht te krijgen in wat er eigenlijk bedoeld wordt. Hij wil zich namelijk niet laten verleiden om in te gaan op allerlei uitspraken van mensen en kwalificaties. Zodra hij de opgevraagde informatie heeft, wil hij deze graag met de commissie
340 delen, opdat de Statenleden ook het inzicht hebben.

Er zijn twee uitspraken gedaan:

345 – Een strafzaak waarin de rechter het OM in het ongelijk heeft gesteld.

- De kwestie waarbij de provincie aanvankelijk door de rechter wél in het gelijk werd gesteld, maar zij door de Raad van State alsnog in het ongelijk is gesteld. Gedeputeerde had liever gehad dat men de passage in de vergunning "*dat er bij de opslag van slakken geen handelingen mogen plaatsvinden die vanaf twee meter van deze opslag visueel waarneembare stofemissie veroorzaken*" te streng had bevonden en bijvoorbeeld had moeten wijzigen in "*vijf meter*". In dat geval had gedeputeerde een grens gehad op basis waarvan op het scherpst van de snede vergund kan worden, maar de provincie ook mogelijkerwijs teruggefloten zou kunnen worden. Gedeputeerde baalt dat het in dezen om de omschrijving van "*opslag*" gaat (detailniveau). De provincie is nu bezig om (de omschrijving in) de vergunning zo snel mogelijk aan te passen, opdat zij er in de toekomst niet langer op kan worden aangesproken en dat er gewoon kan worden gehandhaafd.

Statenlid Kostic (PvdD) vroeg ten aanzien van de ongewone voorvallen of er ook wordt gekeken naar de cumulatieve effecten op de omgeving. De provincie heeft deze zorg ook geuit naar aanleiding van het RIVM-rapport. Er wordt veelal gesproken over het vergunnen van losse onderdelen, maar uiteindelijk weet men eigenlijk maar weinig en kan men ook niet handhaven op de cumulatie van de losse onderdelen. Als alles los van elkaar gezien onder een bepaalde grens zit, zegt dat nog niets over de cumulatie van de emissie van gevaarlijke stoffen. De provincie heeft ook bij het Rijk aangegeven dat de regelgeving hierop zou moeten worden aangepast, opdat er veel beter op kan worden gestuurd en gehandhaafd. Gedeputeerde heeft thans geen zicht op de cumulatie. Daarnaast is er regelgeving nodig om beter te kunnen sturen op de cumulatie en te handhaven.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt hoe er zicht kan worden verkregen op de cumulatie. Wat gaat de provincie daar concreet aan doen?

Gedeputeerde **Olthof** (PvdA) wil eerst meer inzicht in de vraag welke ongewone voorvallen eigenlijk bedoeld worden. Komen die ongewone voorvallen op hetzelfde moment? En is er al dan niet sprake van cumulatie (geweest) en wanneer? Gedeputeerde kan daar op dit moment niets over toezeggen. Zodra die informatie wél bekend is, is er nog steeds regelgeving nodig om beter te kunnen handhaven op de cumulatie. Dit kwam ook naar voren uit de eerdere RIVM-rapporten. Cumulatie is nog steeds een soort "blackbox". Is een en ander goed in beeld en wat doet het met de gezondheid? Dat aspect moet echt nog verder ontwikkeld worden, zowel qua inzicht als qua regelgeving.

Gedeputeerde is met de Omgevingsdiensten in gesprek over de rapportage aangaande capaciteit. Er spelen twee belangrijke elementen. De Partij voor de Dieren stelde destijds vragen naar aanleiding van het Rekenkamerrapport over de toenmalige capaciteit(svraag). Inmiddels komt er een ander aspect bij. Het betreft niet langer alleen de huidige capaciteit bij de OD om het regulier werk gewoon goed te kunnen doen en voldoende kennis in huis te hebben. Er is voorts een ontwikkeling gaande waarbij men naar een nieuw VTH-traject gaat en kennis en capaciteit aangaande de energietransitie en de klimaatambities moet gaan opbouwen en ontwikkelen. Wat is daarvoor nodig? Welke kosten zijn daarmee gemoeid? GS zijn hierover in gesprek met de OD.

Gedeputeerde **Olthof** tracht PS zo snel mogelijk te informeren over de huidige stand van zaken. Hij heeft de OD nodig om te bekijken wat er reeds geleverd kan worden. **Richting de Kaderbrief zullen GS er bij PS zeker op terugkomen.**

395 Statenlid **Kostic** (PvdD) bedankt gedeputeerde voor de toezegging. Zij heeft begrip voor de opmerking dat de verbreding van de VTH-taken nader besproken dient te worden. De Partij voor de Dieren wil echter specifiek iets horen over hetgeen de OD in het rapport heeft aangekaart met betrekking tot waterbescherming en de capaciteit hiervoor. Zij wil daar graag een briefje over.

400 Gedeputeerde **Olthof** (PvdA) wil niet op de stoel gaan zitten van gedeputeerde Loggen, die verantwoordelijk is voor de portefeuille Water. Hij raadt de Partij voor de Dieren aan om de betreffende vraag aan hem voor te leggen.

De **voorzitter** stelt Statenlid Kostic (PvdD) voor om het dadelijk als rondvraag in te dienen.

405 Statenlid **Kostic** (PvdD) geeft aan de vraag al een aantal keren in commissieverband te hebben voorgelegd. In de PS-vergadering is hierop ook een toezegging ontvangen. Thans wordt echter opeens gezegd dat het antwoord uitblijft totdat er een nieuw jaarverslag en een nieuwe begroting liggen.

410 De **voorzitter** hoort Statenlid Kostic (PvdD) nu specifiek spreken over het wateraspect. Zij kan zich derhalve voorstellen dat gedeputeerde Olthof in dezen doorverwijst naar zijn collega, gedeputeerde Loggen. **Mocht laatstgenoemde alsdan terugverwijzen, dan zal het schriftelijk worden opgepakt.**

415 Gedeputeerde **Olthof** (PvdA) benadrukt dat hij niet bedoeld heeft te zeggen dat de commissie de gewenste informatie niet zal krijgen. De Partij voor de Dieren kan de vraag dadelijk het beste aan collega Loggen voorleggen en anders is gedeputeerde Olthof genooddaakt er op een later moment op terug te komen.

420 Gedeputeerde Olthof heeft voorts getracht een duiding te geven aan hetgeen speelt bij Tata naar aanleiding van voorliggende VTH-brief.

425 De heer **Roosendaal** (VVD) bedankt gedeputeerde voor de toelichting. Hij werd getriggerd door de opmerking dat er nader onderzoek nodig is naar de cumulatie van gezondheidsaspecten bij Tata. In hoeverre worden de Arbodienst-gegevens mogelijk ook gebruikt in het overleg met Tata? Er zijn maar weinig mensen die van zo dichtbij in aanraking komen met de uitstoot als de werknemers. Hierover is al heel veel vastgelegd door de Arbodienst en zijn al heel veel gegevens beschikbaar. Kunnen deze ook worden gebruikt?

430 Gedeputeerde **Olthof** beaamt dat de cumulatie van gevaarlijke stoffen consequenties heeft voor de omgeving. Uiteraard is het ook van belang om te weten wat dit betekent voor de medewerkers van Tata. Gedeputeerde Olthof wijst erop dat cumulatie, naar aanleiding van die ongewone voorvallen maar ook in het algemeen, thans nog moeilijk te meten is. Dat vraagt een heel specifieke techniek. Van welke stoffen wil men de cumulatie bovendien meten? Vervolgens is er aanvullende
435 regelgeving nodig om daarop te kunnen handhaven. Gedeputeerde Olthof heeft niet de illusie dat de Arbodienst de provincie kan helpen met voornoemde techniek of met de normeringen om uiteindelijk te kunnen handhaven. Dat de Arbodienst die informatie wel zal gebruiken om te

bekijken wat het uiteindelijk betekent het bedrijf Tata en de medewerkers, lijkt gedeputeerde logisch.

440

Het kan zes maanden duren alvorens een besluit wordt genomen over de intrekking van de natuurvergunningen van Tata. Dit betreft de maximale termijn die ervoor staat. Er is een verstreckende vraag gesteld. Gedeputeerde is van mening dat de OD deze serieus en kwalitatief goed moet kunnen beantwoorden. De impact kan heel ver reiken. Er dient derhalve een zorgvuldig standpunt over te worden ingenomen.

445

De heer Mangal (DENK) vroeg naar de mogelijkheden van de provincie om een vergunningaanvraag niet in procedure te nemen. In Nederland bepaalt een aanvrager uiteindelijk of een vergunning kan worden aangevraagd. Een dergelijke vergunningaanvraag moet vervolgens op basis van de huidige wet- en regelgeving worden beoordeeld. Op basis van de inhoud met vervolgens bepaald worden of een vergunning al dan niet verleend gaat worden. Gedeputeerde vindt het derhalve niet wenselijk om reeds aan de voorkant te zorgen dat een vergunningaanvraag niet in procedure wordt genomen.

450

455 De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Olthof voor diens beantwoording. **Over twee maanden spreken GS en PS aan de hand van de VTH-brief nader over dit onderwerp.** Alle genoemde punten zullen daarin terugkomen. De voorzitter constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn.

6. Rondvraag gedeputeerde Olthof (Leefbaarheid, gezondheid en milieu en OD NZKG en ODIJ)

460 Er zijn geen aanmeldingen ontvangen voor de portefeuille van gedeputeerde Olthof.

De **voorzitter** gaat over tot een korte schorsing.

Schorsing van 12.57 uur tot 11.02 uur

465

7. B-agenda Water

7.a Water: Discussienota CU regenwater

470 De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft als eerste het woord aan de indiener van de discussienota, te weten mevrouw Hoogendoorn (CU).

475

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) merkt op dat het wat ongemakkelijk voelt om een pleidooi over drinkwater te houden, terwijl elders in Europa een oorlog woedt en mensen water van de daken opvangen om te drinken. Desondanks bespreekt de commissie vandaag onderhavige discussienota, beseffende dat schoon drinkwater allesbehalve vanzelfsprekend is.

480

Als kind vond mevrouw Hoogendoorn het al zonde dat toiletten worden doorgespoeld met drinkwater. Haar vader heeft in het ouderlijk huis een installatie gemaakt waarbij het toilet wordt doorgespoeld met regenwater. Op het inspiratiesymposium "*Water doet Leven*" van woensdag 19 januari jl. werd aangegeven dat het van belang is om drinkwaterverbruik te verduurzamen en te verminderen. Het wordt steeds lastiger om aan de drinkwaterbehoefte te voldoen. Dat klinkt verontrustend. Mevrouw Hoogendoorn legt derhalve de optie voor om het drinkwater dubbel en

daarmee spaarzamer te verbruiken, door het douchewater en het water van de wasmachine te filteren en vervolgens te gebruiken om het toilet mee door te spoelen. Uiteraard moeten er regels
485 zijn over waar het wel en niet geïnstalleerd te worden. Zo gelden er voor huishoudens strengere regels dan voor industriële gebouwen. Vanzelfsprekend brengt het ook een kostenpost met zich mee.

De ChristenUnie ziet voornamelijk kansen in de nieuwbouw en bij de renovatie van woningen. Een
490 en ander kan opgenomen worden in het Woonakkoord. Ook lijkt het mevrouw Hoogendoorn goed om een flyer of informatiebrochure mee te geven bij het aanvragen van een (ver)bouwvergunning bij de gemeente.

Bij de behandeling van het Randstedelijke Rekenkamerrapport "*Bron van Bescherming*" raadde de
495 gedeputeerde de ChristenUnie aan om maar in Den Haag te gaan lobbyen. Dat was echter niet nodig, aangezien er op dat moment al twee moties waren aangenomen, geïnitieerd door de ChristenUnie en mede ingediend door de VVD.

Het zuiveren van water om er uiteindelijk drinkwater van te maken, kost enorm veel energie. In
500 deze tijden is het derhalve extra belangrijk om zuinig met drinkwater om te gaan. Het doel is dan ook echt om drinkwater te besparen. De vanzelfsprekendheid waarmee nieuwbouwhuizen op dit moment worden uitgerust met zonnepanelen zou de ChristenUnie ook graag zien ten aanzien van de installatie van regen- en grijswatersystemen. Zij verneemt derhalve graag de reacties en eventuele ideeën van de overige fracties over onderhavig onderwerp.

505 De **voorzitter** bedankt mevrouw Hoogendoorn (CU) voor haar toelichting en geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

510 Mevrouw **Dekker** (CDA) wijst op het gezegde "*practice what you preach*", oftewel "*voeg de daad bij het woord*". De gedeputeerde heeft eerder in de commissie, bij de bespreking van het Regionaal Waterprogramma begin 2022, al een winstwaarschuwing afgegeven aan het CDA en de ChristenUnie. Derhalve hulde aan de ChristenUnie om onderhavige discussienota te agenderen.
515 Mevrouw Dekker kan de reactie van GS al nagenoeg invullen, namelijk dat men -- blijkbaar alweer -- voor het verkeerde loket staat: "*De verantwoordelijkheid voor waterbesparingen liggen bij de drinkwaterbedrijven, bij de gebruikers zelf, bij de Rijksoverheid, bij de waterschappen.*" Deze ligt schijnbaar overal, behalve in het bestuurlijke hart van de provincie. Mevrouw Dekker sluit zich echter aan bij wat er staat in de discussienota, namelijk dat het goed is als de provincie investeert
520 in innovaties. Dat past wél bij de aanjaagrol van de provincie. Er is al zoveel mogelijk. Investeer bijvoorbeeld in een regenwaterzak, die past in de kruipruimte van zowel bestaande woningen als duurzame nieuwbouw. Deze opslag kan ingezet worden voor toepassingen als het gebruik van de wasmachine, het toilet doorspoelen en de tuin besproeien. Hoe kan de provincie alle gemeenten ondersteunen bij een uitbreiding van de subsidies, bijvoorbeeld via de duurzame bouwloketten? Er
525 is zo veel vraag naar duurzame subsidies, zo ook voor groene sedumdaken. De overheid heeft een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Mevrouw Dekker roept op om de daad bij het woord te voegen: pak duurzaam door in regenwatersystemen. Het CDA zal een mogelijke motie van CU ondersteunen.

530 Statenlid **Cardol** (GL) bedankt de ChristenUnie voor het (wederom) agenderen van onderhavig onderwerp. Tijdens het inspiratiesymposium werd ook nadrukkelijk gesproken over de veel te grote "*watervoetafdruk*". De ChristenUnie wijst in haar nota op een heel mooi voorbeeld in Zwolle voor de opvang en het hergebruik van drinkwater.

535 Gedeputeerde Loggen zal vast herhalen dat de aanleg van gescheiden systemen in woning best ingewikkeld is in verband met de Drinkwaterwet. Statenlid Cardol kan zich voorstellen dat het in nieuwbouw makkelijker te realiseren is dan in bestaande bouw. Desalniettemin is het goed om een en ander nadrukkelijker te bekijken.

Om te voorkomen dat gedeputeerde Loggen dadelijk weer "ontsnapt", wijst Statenlid Cardol hem
540 erop dat het voorbeeld te Zwolle in feite gaat over klimaatadaptatie, wat zijns inziens heel nadrukkelijk een taak van de provincie is. Het voorbeeld is op z'n minst een prachtig idee om waterhergebruik te stimuleren en iets aan klimaatadaptatie te doen. Statenlid Cardol hoopt derhalve op een positieve reactie van de gedeputeerde. Wat GroenLinks betreft is een motie van de ChristenUnie zeer welkom, zeker als deze ook stevig scoort op het aspect klimaatadaptie.

545 De heer **Van Tiggelen** (PVV) bedankt de ChristenUnie voor de sympathieke discussienota. Er valt zeker wat voor te zeggen om geen drinkwater te verspillen aan bijvoorbeeld het doorspoelen van toiletten. Echter, zoals de ChristenUnie al opmerkte, kost het aanleggen van bijvoorbeeld een secundair waterleidingsysteem veel geld. De PVV wil ervoor waken dat het een enorme kostenpost
550 wordt waarbij de baten mogelijk niet opwegen tegen de lasten. Het mag op geen enkele wijze een extra drempel opwerpen voor de realisatie van broodnodige nieuwbouwwoningen. De kosten voor nieuwbouw staan reeds onder opwaartse druk, onder andere door de eisen die worden gesteld ten aanzien van het energieverbruik. Daarnaast heeft men te maken met stijgende kosten voor bouwmaterialen, in het bijzonder hout en staal. Bij nieuwbouwprojecten waar gescheiden
555 watersystemen tegen geringe kosten zijn te realiseren, lijkt het de PVV prima. An sich staat de partij er derhalve sympathiek tegenover, zij het dat er eerst nog wel nader onderzoek nodig zal zijn naar de haalbaarheid en kosten.

Statenlid **Zoon** (PvdD) geeft aan dat veelal ten onrechte eerst gekeken wordt naar de directe kosten
560 en de kostprijs. Zijns inziens zou er gekeken moeten worden naar de maatschappelijke kosten over meerdere jaren heen. Het gebruik van regenwater en grijs water is dan niet meer dan logisch. Daar datacenters nog altijd worden aangesloten op drinkwater, is er nog een hele ommekeer te maken. Natuurinclusief (ver)bouwen biedt naast groen ook een verkoelende werking in de zomer. De provincies Utrecht en Overijssel hebben afspraken gemaakt over klimaatrobuust en
565 klimaatsubsidies, waarvan regenwaterbenutting een onderdeel is. Waterschappen willen ook af van regenwater in het riool omdat het beter is voor de zuivering. Het opslaan en hergebruik van water betreft dus niet alleen het besparen van drinkwater. Doordat het veel relatie heeft met de gemeentelijke inzet en waterschappen, maar ook met het provinciaal beleid, is het logisch dat de provincie hier een rol in pakt. De Partij voor de Dieren kan de oproep van de ChristenUnie niet
570 anders dan onderschrijven en zou derhalve graag de mogelijkheden in kaart brengen.

De heer **De Wit** (VVD) dankt de ChristenUnie voor het initiatief tot agenderen. Zijns inziens meent eenieder dat de richting goed is en omarmt men dat er stappen gezet moeten worden om de leefomgeving te verbeteren en dat er zorgvuldig omgegaan moet worden met (drink)water. De pijn

575 zal 'm wederom gaan zitten in het geld dat hiervoor beschikbaar is, al dan niet vanuit de provincie, en ongeacht de vraag welke rol de provincie hierin wil pakken. De heer De Wit is ook benieuwd hoe gedeputeerde hierop reflecteert. Hij heeft zelf thans nog geen idee waar er budgettaire ruimte gevonden kan worden binnen de programma's van de provincie, gekoppeld aan klimaat en/of water. Als het echter enigszins mogelijk is, dan is de VVD er zeker voorstander van om dit soort
580 initiatieven te onderzoeken en te bekijken of het concreet gemaakt kan worden. Tegelijkertijd sluit de VVD zich aan bij het punt van de PVV dat nieuwbouwprojecten niet omslachtiger en duurder mogen worden gemaakt. De heer De Wit gaat er echter vooralsnog van uit dat dat geen bedreigend issue zal zijn.

585 De heer **Leerink** (PvdA) bedankt de ChristenUnie voor voorliggende notitie. Als hij de reacties tot nu toe beluistert, is men het eens over het "wat". Het is belangrijk dat ermee aan de slag wordt gegaan. De vraag die resteert betreft vooral het "hoe". De Partij van de Arbeid was gecharmeerd van het idee om vooral bij de nieuwbouw te kijken naar wat mogelijk zou zijn. De suggestie van de Woonakkoorden vindt de heer Leerink niet zo gek. Het idee dat nieuwbouwwoningen niet langer op
590 gas worden aangesloten, is thans al heel normaal. Zou dergelijk beleid niet ook voor (drink)water kunnen worden ingevoerd? Uiteindelijk moeten we toch naar een duurzamere toekomst. In z'n algemeenheid is het goed om na te denken over wat de provincie wél zou kunnen doen en hoe zij een en nader kan oppakken, en derhalve de redenering los te laten waarom de provincie zich er níet mee bezig zou moeten houden. GroenLinks meent dat er al diverse "haakjes" voorbij zijn
595 gekomen die men zou moeten grijpen.

Mevrouw **De Groot** (SP) heeft de discussie over gescheiden watersystemen in haar lange loopbaan als SP-politica vele malen voorbij zien komen. Er is heel veel over te zeggen. Op de website van Drinkwaterplatform staat de navolgende passage: "*Om water te besparen en overlast tegen te gaan*
600 *vangt een systeem het regenwater op. Na zuivering komt dit weer als drinkwater uit de kraan. Vanwege de duurzaamheidsdoelstellingen zal dit soort projecten waarschijnlijk in de toekomst een vlucht nemen. De overheid heeft als doel om Nederland in 2050 volledig circulair te maken.*"
Mevrouw De Groot bedankt de ChristenUnie voor het aanzwengelen van de nuttige discussie. Als schoon drinkwater en gescheiden leidingen samen kunnen gaan met de KRW-doelen, is er heel wat
605 te doen. Noord-Holland zal derhalve strenger moeten vergunnen en handhaven en moeten inzetten op gescheiden watersystemen en een beter natuurbeleid.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt de ChristenUnie voor het agenderen van dit belangrijke onderwerp. Wat betreft het innovatief gebruik van water of het beschermen van water vindt de
610 ChristenUnie ook D66 aan haar zijde. Het was ook een belangrijk onderwerp tijdens het Watersymposium. D66 heeft toen ook veel ondernemers opgezocht die heel innovatief zijn op het gebied van watergebruik. Mevrouw Gonggrijp deelt deze gegevens graag met de CU. Voor D66 is het ook belangrijk dat dit initiatief een link maakt naar klimaatadaptatie. Vanuit de MRA is recentelijk een goed rapport opgesteld over waterborging in de nieuwbouw. Mevrouw Gonggrijp
615 raadt aan om dit ook mee te nemen. Evenals de andere partijen is ook D66 graag bereid om mee te denken over een mogelijke motie. De fractie is ook zeer benieuwd naar het antwoord van de gedeputeerde.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft het woord aan
620 gedeputeerde Loggen voor zijn beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

Gedeputeerde Loggen vindt het positief dat er brede aandacht is vanuit alle partijen om er iets aan te doen. Ook het Rijk erkent dat dit nodig is. De Beleidsnota drinkwater 2021–2016 gaat over het
625 bewust zuinig omgaan met drinkwater. Er moet dan echter ook realistisch gekeken worden naar de rolverdeling. Het Rijk is echt de aangewezen partij om dit soort zaken op te nemen in het Bouwbesluit. Op die manier wordt de kortste klap gegeven en is iedere bouwer eraan gehouden. Tegelijkertijd heeft gedeputeerde tijdens het Drinkwatersymposium drinkwaterbedrijf PWN een
630 waarschuwing horen geven wat betreft het vermengen van de systemen. Er is nog geen aanleiding om aan te nemen dat de risico's zijn afgenomen. Daarnaast wijst gedeputeerde erop dat er thans binnen de provincie urgentere problemen zijn op het woondossier, waar reeds vol op wordt ingezet.

Waar de rol primair aan het Rijk en secundair aan de gemeenten is, acht gedeputeerde het
635 bovendien niet verstandig om daar tussen te gaan zitten en een stapeling van (bovenwettelijke of aanvullende) regelgeving te introduceren. Hij adviseert om af te wachten waar het Rijk mee komt. Voorts wijst hij erop dat aanvullende stimuleringsmaatregelen op vrijwillige basis geld kosten. Daar is niet in voorzien in het coalitieakkoord. Alles resumerend meent gedeputeerde dat het een mooi voorstel betreft dat uiteindelijk ook een plek hoort te krijgen in het grotere geheel, echter wel
640 geïnitieerd vanuit het Rijk en aldaar goed verankerd.

Statenlid **Zoon** (PvdD) vraagt of hij het goed verstond dat gedeputeerde Loggen, verantwoordelijk voor de portefeuille Water, de thema's duurzaam watergebruik en
645 klimaatadaptatie geen prioriteit vindt hebben?

Gedeputeerde **Loggen** heeft gezegd dat er momenteel urgentere problemen zijn wat betreft het woondossier (woningbouw en regelgeving). Statenlid Zoon (PvdD) maakt bovendien het haakje met klimaatadaptatie en duurzaam watergebruik, hetgeen een nieuwe invalshoek is. Gedeputeerde
650 herhaalt zijn standpunt dat wat betreft het grijswatersysteem het Rijk als eerste aan de lat staat.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Loggen voor diens beantwoording. Zij heeft binnen de commissie veel steun gehoord voor de nota van de ChristenUnie. Gedeputeerde merkte op dat het primair een aangelegenheid is voor het Rijk. Verschillende partijen, waaronder GroenLinks, D66 en
655 CDA, hebben aangegeven te willen meedenken over een motie. Zij menen dat klimaatadaptatie, dat wel degelijk een provinciale aangelegenheid betreft, daarin een plek zou moeten krijgen. De voorzitter geeft mevrouw Hoogendoorn de gelegenheid om hierop te reflecteren, waarna zij zal inventariseren of er behoefte bestaat aan een tweede termijn.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) bedankt alle fracties voor hun overwegend positieve reacties en input.
660 De ChristenUnie zal het thema klimaatadaptatie zeker meenemen. Het maatschappelijk belang versus het geld is een groot goed, alsmede de bewustwording onder burgers. Mevrouw Hoogendoorn bedankt gedeputeerde Loggen voor diens reactie en de suggesties die hij meegeeft. Gezien de positieve geluiden die de ChristenUnie hier beluistert, wil zij toch wel doorpakken en kijken wat er op onderhavig thema bereikt kan worden. Mevrouw Hoogendoorn
665 meent immers dat de provincie over het drinkwater gaat. Besparing is het doel van het discussiestuk en zal voorts het doel van de motie zijn. Mevrouw Hoogendoorn ziet het vervolg

derhalve positief in.

670 De heer **De Wit** (VVD) wil teleurstellingen voorkomen ingeval er straks bij een eventuele motie wederom een discussie ontstaat over de "munten". Heeft de ChristenUnie zelf enigszins in beeld waar er binnen de bestaande begroting ruimte kan worden gevonden voor onderhavig initiatief? Zoals gezegd zullen aanvullende stimuleringsmaatregelen op vrijwillige basis geld kosten.

675 Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) merkt op dat er in 2040 een tekort aan drinkwater wordt voorzien. Er worden nu allerlei onderzoeken gedaan om te bekijken waar (extra) drinkwater kan worden gewonnen. Op het moment dat er minder drinkwater wordt verspild, hoeft er ook minder onderzoek te worden gedaan naar eventuele (nieuwe) plekken voor drinkwaterwinning. Daarmee wordt weliswaar verder gekeken dan de huidige begroting, maar Mevrouw Hoogendoorn meent dat
680 dit voor de toekomst zeker mogelijkheden biedt.

De **voorzitter** constateert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn. Mevrouw Hoogendoorn (CU) gaf aan verheugd te zijn over de overwegend positieve reacties op de discussienota en zal er met haar fractie een vervolg aan geven. De exacte invulling zal nog nader worden onderzocht.
685 De voorzitter geeft gedeputeerde Loggen nog de gelegenheid voor een korte reactie op de tweede inbreng van mevrouw Loggen.

Gedeputeerde **Loggen** wil de Staten ernstig in overweging geven om geen dubbel werk te doen. Hij raadt de commissieleden aan om, alvorens tot eventuele moties over te gaan, hoofdstuk 6 van de
690 Beleidsnota drinkwater 2021–2016 te lezen. Hierin staat, voor zover beschreven, hetgeen zojuist verhandeld is door de commissie.

Overigens schrikt gedeputeerde enigszins van de mogelijke dekkingsrichting waaraan de ChristenUnie denkt, namelijk het geld weghalen bij onderzoek naar wat er in de toekomst nodig zal
695 zijn. Dergelijk onderzoek heeft namelijk niet alleen te maken met drinkwaterbesparing, maar ook met klimaatadaptieve regels als gevolg van de verzilting van water (o.a. met behulp van de aanleg van bassins). In een vroegtijdig stadium wil gedeputeerde derhalve met klem ontraden om dit als dekkingsbron te overwegen. Voor het overige wacht gedeputeerde de motie af.

700 Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) wijst op de redenatie dat als er minder drinkwater wordt gebruikt, er toch ook minder water gewonnen hoeft te worden.

Gedeputeerde **Loggen** vindt dat een buitengewoon naïeve gedachte, omdat er meerdere aspecten meespelen, zoals de verzilting van het IJsselmeer, dat de grootste drinkwaterbron vormt. Er moet
705 derhalve onderzoek worden gedaan en maatregelen worden getroffen om de drinkwatervoorziening op de lange termijn op peil te houden. Gedeputeerde wil derhalve nogmaals met klem ontraden om daarnaar te kijken.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) meent dat het een het ander niet uitsluit.
710

De **voorzitter** heeft de indruk dat zowel de gedeputeerde als mevrouw Hoogendoorn verder wil kijken naar het drinkwaterissue en dat beiden de blik op de lange termijn willen richten. Aan de

manier waarop zal echter nog een vervolg moeten worden gegeven.

715 De heer **Van Tiggelen** (PVV) heeft nog een kleine nabrand. Hij wijst in dit kader op de bevolkingsaanwas, die uiteraard ook effect heeft op het drinkwaterverbruik. Het is derhalve nog maar de vraag of men in staat zal zijn om deze te compenseren. Voorts is de term "klimaatadaptie" meermaals gevallen. De heer Van Tiggelen merkt op dat er al miljarden jaren sprake is van klimaatverandering en dat dit ook zo zal blijven. Het lijkt
720 de PVV derhalve verstandig om ook rekening te houden met "global cooling".

De **voorzitter** stelt voor om de discussienota voor nu te laten rusten.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) merkt tot slot op dat de ChristenUnie binnenkort met een voorstel
725 voor een motie komt.

De **voorzitter** rondt het agendapunt af.

730 **7.b Agenderingsverzoek PvdA Brief aanbidding Rapport onderzoek herstel van vertrouwen in Uitdam van de C- naar de B-agenda te plaatsen**

De **voorzitter** merkt op dat bij afwezigheid van mevrouw Jellema (PvdA), die het agenderingsverzoek heeft ingediend, haar collega de heer Leerink (PvdA) het woord zal voeren.
735 De voorzitter geeft laatstgenoemde hiertoe als eerste de gelegenheid.

De heer **Leerink** (PvdA) merkt op dat het hele traject in Uitdam meermaals is geagendeerd. De Partij van Arbeid acht het goed dat het onderzoek "*Herstel van vertrouwen in Uitdam*" is uitgevoerd. In eerste instantie geschiedde dit naar aanleiding van een door het College van Hoofdingelanden (CHI) van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) aangenomen motie.
740

Er is nogal wat gebeurd in het traject. In dat opzicht leest het rapport als een hele nuttige exercitie. Hoe verloopt een dergelijk traject en speelt welke rol? Het is een leerzaam rapport, ook voor de toekomst. De Partij van de Arbeid begrijpt dat er in eerste instantie bij de opdrachtgever van het
745 onderzoek, HHNK, bekeken zal worden wat men ervan kan leren. Wat kan daarnaast de provincie, terugkijkend op het hele traject, er nu van leren?

De belangrijkste vraag is weliswaar: hoe nu verder? In het rapport wordt er gerefereerd aan de pilot "Ecologische vergunning", waarin een aantal zaken verder vorm krijgt. Er wordt geconstateerd dat
750 het belangrijk is om op die lijn door te gaan en het wellicht wat breder te trekken. De Partij van de Arbeid heeft de navolgende vragen:

- Hoe verloopt de pilot? Wat gaat de provincie doen op het moment dat deze niet geheel naar wens verloopt?
 - In het rapport wordt voorts gerefereerd aan de financiering: "*Een uitkomst waarbij de provincie Noord-Holland en HHNK/de Alliantie een sleutel hanteren van 50%:50% van de totale kosten (investerings en contant gemaakte extra beheerkosten) van de zo groen mogelijke dijk kunnen wij ons voorstellen.*" De Partij van de Arbeid acht het inderdaad van belang dat er wordt toegewerkt naar concrete oplossingen en dat de pilot slaagt. Zij zou het vervelend vinden als
- 755

760 de vraag over de financiën boven de markt blijft hangen of dat men uiteindelijk zegt: er ligt nu een plan, maar we kunnen het niet betalen. Kan er derhalve al wat worden gezegd over die voorgestelde verdeelsleutel?

De **voorzitter** bedankt de heer Leerink (PvdA) voor diens toelichting en geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

765

Eerste termijn

Mevrouw **Dekker** (CDA) is net als de CDA-fractie van HHNK blij met het rapport "*Herstel van vertrouwen Uitdam*". Hiermee is uitvoering gegeven aan de motie die laatstgenoemde geïnitieerd heeft. Het CDA is verheugd dat er een belangrijke aanbeveling wordt overgenomen, namelijk het voortzetten van de bijeenkomsten tussen de delegatie van bewoners uit Uitdam en vertegenwoordigers van het HHNK / de Alliantie onder leiding van onafhankelijk voorzitter Friso de Zeeuw. Dit is een belangrijke stap voorwaarts om het broze vertrouwen te herstellen. Het rapport bevat goede aanbevelingen, die zeker ook betrekking hebben op de provincie. Het CDA heeft eigenlijk dezelfde vragen als de indieners. De fractie hoort ook graag een reflectie van GS op de inzet op de pilot "*Ecologische vergroening*".

Tot slot sluit mevrouw Dekker aan bij de vraag in algemene zin over de participatie. Wat kunnen alle partijen ervan leren? Het is belangrijk om goed te blijven kijken naar de (provinciale) verantwoordelijk, bijvoorbeeld ten aanzien van verwachtingenmanagement en zeker wat betreft empathisch vermogen over en weer. Een interessante suggestie is om "*een 'geweten' op te bouwen in de vorm van een voor alle betrokkenen toegankelijk archief, waarin alle gemaakte afspraken, verslagen en gewisselde documenten worden vastgelegd*". Een andere belangrijke suggestie is "*citizen science*": de kennis en het inzicht van bewoners en andere bij het project betrokkenen ontsluiten en optimaal benutten. Hoe zien GS dit in de nabije toekomst voor zich ingeval het de provincie betreft?

Statenlid **Cardol** (GL) merkt op dat GroenLinks herhaaldelijk het participatiebeleid van het HHNK heeft geagendeerd, naast de ondersteuning van de strijd van de bewoners voor de groenst mogelijke oplossing. De fractie hoopt dat vooral het HHNK van onderhavig rapport leert. Er zijn echter ook een paar lessen te leren voor de provincie. Zo waren bij expertmeetings de bewoners niet welkom: "*De afwezigheid van vertegenwoordigers van bewoners, al was het maar als toehoorders, heeft niet bijgedragen aan een transparante en open communicatie c.q. heeft bijgedragen aan toch al bestaand wantrouwen*". Dit betreft een heel belangrijke les die ook de provincie zich moet aantrekken. Participatie is natuurlijk altijd een heel emotioneel proces, dat niet mogelijk is zonder vertrouwen en transparantie. Je moet vooral heel helder zijn over wat wel en niet bespreekbaar is.

Goede participatie vraagt voorts om empathisch vermogen. Mevrouw Dekker (CDA) wees zojuist op "*empathie over en weer*". Statenlid Cardol verwacht eigenlijk niet zoveel empathie van de bewoners met de instanties en de overheid. Hij meent dat laatstgenoemden vooral veel empathie moeten opbrengen met de bewoners die hun zaak aan de orde stellen. Voorts lijken het Statenlid Cardol waardevolle lessen om mee te nemen in de gebiedsgerichte processen waarover later vanmiddag wordt gesproken.

805

Mevrouw **Dekker** (CDA) komt terug op de opmerking van Statenlid Cardol (GL) over "*empathie over en weer*". Bij communicatie zijn er meestal twee (of meer) partijen betrokken. Mevrouw Dekker attendeert op paragraaf 6.1 *Erkenning*, waarin staat dat Uitdammers best wel oog kunnen hebben voor het incasseringsvermogen van betrokken bestuurders. Natuurlijk verdient het allemaal geen schoonheidsprijs, maar mevrouw Dekker wil er wel een nuance in aanbrengen.

810

815

Statenlid **Cardol** (GL) meent dat mevrouw Dekker (CDA) en hij het wel met elkaar eens zijn. "*Oog hebben voor*" is zijns inziens echter wel iets anders dan "*empathie*". Statenlid zou sowieso niet al te zeer rekenen op "*empathie van burgers met de overheid*".

820

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt de Partij van de Arbeid voor het agenderen. Het is een lang traject waarin een hoop is gebeurd. Dat blijkt ook uit het goede rapport, waarin heel veel staat over vooral het handelen van de waterschappen. Wat gaan GS hiervan leren en hoe kijken zij naar hetgeen beschreven is?

825

Voorts heeft D66 nog een aantal algemene vragen. Er zijn natuurlijk heel veel lessen te leren uit het hele traject rond burgerparticipatie. Hoe worden deze lessen ook meegenomen in bijvoorbeeld de Werkgroep burgerparticipatie ten aanzien van andere trajecten? Het is immers goed dat er uitvoerig bij wordt stilgestaan. En hoe gaat het nu eigenlijk verder met het traject rond het opbouwen van vertrouwen?

830

835

De heer **Klein** (CU) merkt op dat ook de ChristenUnie heel blij is met voorliggend rapport. Het is ook goed dat de PvdA het geagendeerd heeft teneinde het even met elkaar te kunnen bespreken, al was het maar inderdaad om te onderschrijven dat de commissie het met een groot deel van conclusies eens is. Het is ook heel goed dat in deze fase uitvoerig is teruggekeken en getracht is om de feiten op een rij te zetten. Van beide kanten wordt gevraagd om aantal feiten te erkennen. Dat helpt om vooruit te kijken. Voor dat vooruitkijken worden primair adviezen gegeven richting het Waterschap. In hoofdstuk 7 (*Reflectie*) worden echter ook suggesties gedaan die voor de provincie relevant zijn, zoals de suggestie om de positie van de getroffen samenleving te versterking. De heer Klein acht het heel belangrijk dat ook in andere projecten waarbij de provincie betrokken is, wordt bekeken hoe bewoners kunnen worden ondersteund om te zorgen dat zij een waardige partij zijn in het proces. Hoe kijkt gedeputeerde Loggen aan tegen deze belangrijke suggestie(s)?

840

845

Statenlid **Kostic** (PvdD) deelt de steun van de Partij van de Arbeid voor verdere maximale inzet op ecologische vergroening. De Partij voor de Dieren constateert dat burgers zich steeds meer zorgen maken om de aantasting van hun groene omgeving en dat zij proberen om de overheden daar heel scherp op te houden. Het is daarom best kwalijk om te constateren dat ook GS in dezen wat steken hebben laten vallen. Voor de toekomst heeft de Partij voor de Dieren vooral twee wensen:

850

- In het rapport staat dat de vormgeving kon rekenen op de instemming van de provincie, met name die van de provinciale landschapsarchitect. De Partij voor de Dieren zou graag zien dat in de toekomst automatisch integraal aandacht is voor groen en biodiversiteit rond dergelijke projecten en het beoordelen van de landschapskwaliteit. Er is tenslotte een biodiversiteitscrisis.
- Het rapport doet aanbevelingen om de positie van de getroffen omgeving te versterken.

Enkelen hebben het reeds aangehaald. Ook de Werkgroep burgerparticipatie is ermee bezig. Het lijkt de Partij voor de Dieren een uitstekend idee om voor dit soort projecten in de toekomst een vorm van burgerberaad te verkennen.

- 855 De heer **Roosendaal** (VVD) is net als de andere commissieleden zeer benieuwd naar wat de gedeputeerde alles overziende vindt van de aanbevelingen en naar wat hij daarmee wil en kan doen. Er moet gestreefd worden naar een zo groen mogelijke dijk, gelijk of groener dan die in 2021 is gepresenteerd. De extra kosten zouden 50/50 verdeeld moeten worden tussen het Hoogheemraadschap en de provincie. Waarom is voor deze verdeelsleutel gekozen? En wat zijn de budgettaire mogelijke meerkosten voor aanleg, onderhoud en beheer? Hoe is die verdeling te regelen voor de kosten van eventuele schades en de afhandeling daarvan?

- 865 De heer Roosendaal komt op een ander leerpunt ten aanzien van governance en communicatie. Net als bij Tata zijn de rollen en verantwoordelijkheden ook in dezen niet helder. Publiek-private samenwerkingen, een ingewikkelde verdeling van taken tussen overheden en lange doorlooptijden van onduidelijke inspraakprocessen maken het er niet makkelijker op om tot een transparante en gedragen oplossing en ook tot politieke besluiten te komen. Degene die over de integrale besluiten gaat, zou primair degene moeten zijn die communiceert en inspraak organiseert. Is in het proces nu eindelijk helder wie dit is? En hoe gaan we dat in de toekomst doen met andere processen? Is duidelijk welke kaders door alle partijen zijn meegegeven en welk gewicht daaraan wordt gehangen (veiligheid binnen welke marges, wel of geen extra budget ter beschikking stellen en door wie, natuur- en cultuurhistorische waarde, inspraak op welk niveau)?

- 875 Tot slot komt de heer Roosendaal op de rol van de provincie. Wanneer wil men voor welk soort projecten hoeveel meebetalen aan samenlevingsopbouw? Of betreft dat een integrale projectverantwoordelijkheid waarvoor voldoende budget dient te worden opgenomen? En hoe bepaal je dan hoeveel dat moet zijn? Wat wordt verstaan onder "*samenlevingsopbouw*"? Hoe kan die worden gemeten op toegevoegde waarde en resultaat? De VVD is vooral benieuwd hoe GS ertegen aankijken.

- 880 De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft het woord aan gedeputeerde Loggen voor zijn beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

- 885 Gedeputeerde Loggen vindt het fijn dat het rapport er thans ligt. Het is goed dat nu inzichtelijk is hoe die processen zijn gelopen. Het is echter wel primair een rapport van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en van de bewoners. Gedeputeerde meent derhalve dat de provincie een bescheiden rol dient aan te nemen. Men is nu bezig om het broze vertrouwen te herstellen. De eerste signalen hierover zijn positief. Thans wordt gesproken over de meer technische aspecten, zoals het plaatsen van damwanden en mogelijke schade(regelingen). Deze aspecten liggen echt op het bordje van HHNK, dat daar samen met de bewoners uit dient te komen.

- 895 Gedeputeerde Loggen wijst voorts op de passage op pagina 19 van het rapport over de rol die de Staten voor zich zagen wat betreft de vormgeving van het participatieproces bij andere overheden. Deze heeft de onduidelijkheid wellicht wat vergroot. Het is goed om ook in de Werkgroep burgerparticipatie in de volle breedte een heldere scheiding van de verantwoordelijkheden na te

streven en deze zo vroeg mogelijk in het proces kenbaar te maken. Het lastige in onderhavig dossier is de vraag welke rol de provincie waar en wanneer heeft. In geval van een dijkversterking is deze rol primair aan de vergunningverlener. Bekeken dient te worden of het aan de technische aspecten en de wet voldoet en of op basis daarvan een vergunning kan worden verstrekt. Mocht men het daar niet mee eens zijn, dan staat de gang naar de rechter voor bezwaar altijd open. Participatie dient door de initiatiefnemer van het werk, i.c. HHNK, gestalte te krijgen. Op het moment dat dat niet goed gaat, moet men wel beschikken over de juiste instrumenten en over een controleprotocol waarlangs het gemeten kan worden.

De provincie heeft zich afgevraagd wat er maximaal gedaan zou kunnen worden als de kleiwig niet doorgaat. Daaruit is de pilot "*Ecologische vergroening*" voortgekomen. De proefvlakken worden conform het plan van aanpak in maart aangebracht. Bekeken wordt of de monitoring en de uitvoering zo veel mogelijk kunnen worden neergelegd bij HHNK, de verantwoordelijke partij in dezen.

Gedeputeerde Loggen vindt het thans nog te vroeg om een uitspraak te doen over de verdeling van de financiën. De afhandeling bij schade, waar de VVD expliciet naar vroeg, hoort initieel bij HHNK. Hetzelfde geldt voor de kaders, het niveau van inspraak.

Kijkend naar het hele proces, dat over twee bestuursperioden heen gaat, meent gedeputeerde Loggen dat zowel GS als PS geprobeerd hebben om vanuit de gedachte van "*samenlevingsopbouw*" hun rol te pakken en daar invulling aan te geven, zonder dat op dat moment expliciet als zodanig te benoemen. Gedeputeerde zegt toe dat hij het ook bij de Werkgroep burgerparticipatie en de betreffende commissaris onder de aandacht zal brengen.

Statenlid **Kostic** (PvdD) wijst op de navolgende passage in het rapport: "*Die vormgeving kreeg instemming van de provincie, met name de provinciale landschapsarchitect.*" Zou een dergelijke ambtenaar van de provincie in de toekomst kunnen meekijken hoe die biodiversiteit meer kan worden meegenomen? Daarmee kunnen bepaalde issues wellicht voorkomen worden.

Gedeputeerde **Loggen** (VVD) weet niet of issues daarmee voorkomen hadden kunnen worden. Hij benadrukt nogmaals dat de provincie niet almachtig is en niet op de stoel van een andere overheid moet gaan zitten. Als de wet voorschrijft hoe een en ander gedaan moet worden door de desbetreffende initiatiefnemer, i.c. HHNK, dan dient er daar aandacht voor te zijn. De provincie heeft in een heel vroegtijdig stadium wel meegekeken vanuit de ruimtelijke impact en vanuit de landschappelijke kant, omdat er op dat moment vanuit die vormgeving langs de dijk een enorm groot belang lag.

De **voorzitter** constateert dat er behoefte is aan een korte tweede termijn en geeft wederom als eerste het woord aan de heer Leerink (PvdA).

Tweede termijn

De heer **Leerink** (PvdA) bedankt gedeputeerde voor zijn beantwoording, alsmede de commissieleden voor hun input. Hij vindt het een goede suggestie om het rapport mee te nemen

naar de Werkgroep burgerparticipatie. Er staan immers heel veel zaken in die niet alleen relevant zijn voor onderhavig traject. De ingewikkelde situatie dat de provincie met meerdere overheden bij
945 een project betrokken is, zodat het lastig is om de participatie op een goede manier te organiseren, speelt natuurlijk niet alleen in dit geval. De provincie heeft hier negen van de tien keer mee te maken. In dat opzicht is het goed om erover door te spreken.

De heer Leerink heeft nog één vraag over de pilot. Alle ogen zijn daarop gericht. Misschien zijn de
950 verwachtingen wel hooggespannen. De heer Leerink snapt an sich dat de gedeputeerde zegt dat de provincie niet vooruit kan lopen op de verdeling van de kosten et cetera. Tegelijkertijd zou het een enorme deceptie zijn op het moment dat je ergens wel uitkomt, maar dat je vervolgens niet verder komt door gesteggel over de financiën. De heer Leerink heeft er begrip voor dat de gedeputeerde zich niet wil vastleggen op percentages en dergelijke, maar het zou wel fijn zijn als gedeputeerde
955 zich maximaal wil inzetten om ervoor te zorgen dat de pilot slaagt. Dat is immers van groot belang.

Statenlid **Cardol** (GL) refereert aan de verwijzing van gedeputeerde Loggen naar het hoofdstuk over de rol van de provincie. Gedeputeerde is altijd helder geweest over de rolverdeling: de provincie
960 houdt geen toezicht op het participatieve proces van een andere overheid. De suggestie dat Statenleden daar ook niet toe moeten oproepen, wil Statenlid Cardol echter verre van zich werpen. Mevrouw Jellema (PvdA) en vooral de bewoners van Uitdam hebben zich daar heel hard voor gemaakt. Soms is het goed om je als volksvertegenwoordiger uit te spreken over dit soort zaken, ook al heeft de provincie er niet onmiddellijk een rol in. Het feit dat een en ander uiteindelijk tot
965 onderhavig rapport heeft geleid, heeft ook te maken met de hoeveelheid mensen die zich, naast de bewoners, er druk over hebben gemaakt en zich erover hebben uitgesproken. Statenlid Cardol is heel blij dat dat gebeurd is. Er ontstaat dan misschien weleens wat rolverwarring, maar die neemt hij graag voor lief.

970 De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in tweede termijn en geeft het woord aan gedeputeerde Loggen voor zijn/haar beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):
Gedeputeerde Loggen heeft geenszins bedoeld om verwijtende opmerkingen te maken. Hij meent
975 echter dat de opdracht aan GS en PS is om het in voorkomende gevallen al in een heel vroeg stadium te bespreken, opdat gaandeweg het proces aan de omgeving blijvende duidelijkheid kan worden geboden.

Gedeputeerde hoort goed wat de heer Leerink (PvdA) zegt. HHNK is formeel verantwoordelijk voor
980 het beheer en het onderhoud van de dijk in zijn definitieve vorm. Als initiatiefnemer van de pilot kijkt de provincie uiteraard mee en draagt zij daaraan bij. Het is natuurlijk heel makkelijk en voordelig voor het HHNK als gedeputeerde nu een toezegging zou doen over extra aanvullende middelen. Uiteraard wordt op basis van realisme bekeken wat de provinciale verantwoordelijkheid is en is er altijd de positieve grondhouding. Gedeputeerde Loggen hoopt echter dat de heer Leerink
985 (PvdA) het met hem eens is dat de provincie in deze fase niet de hand van de knip doet en er nog geen toezeggingen over kan doen. Gedeputeerde wacht eerst graag de uitkomsten van de pilot af. Het verdient de inzet om het eerst in het reguliere proces onder het beheer van HHNK te laten vallen.

- 990 De **voorzitter** ziet de fracties instemmend knikken bij de laatste woorden van de gedeputeerde. Zij bedankt gedeputeerde Loggen voor zijn beantwoording en rondt het agendapunt af.

8. Rondvraag gedeputeerde Loggen (Water, WED, CPMR)

Er zijn vooraf geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Loggen.

- 995 Bij de behandeling van agendapunt 5.a deed zich echter alsnog een rondvraag voor van de Partij voor de Dieren. Statenlid **Kostic** (PvdD) zou graag specifiek iets horen over hetgeen de OD in het rapport heeft aangekaart met betrekking tot waterbescherming en de capaciteit hiervoor.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

- 1000 Gedeputeerde Loggen heeft de vraag gehoord en gaat gelijk over tot beantwoording. Namens GS heeft hij eerder aangegeven dat onderhavig onderwerp in de reguliere P&C-cyclus van de provincie wordt teruggekoppeld. Het onderwerp komt aan bod in de reguliere gesprekken. Het is niet in het rapport gekomen via een officiële kennisgeving c.q. het ordentelijke proces. Op het moment dat er onvoldoende inzet vanuit de provincie wordt ervaren, geeft men dat aan.
- 1005 Vervolgens wordt er op directieniveau over gesproken. Op het moment dat het signaal helder is, wordt bekeken of het leidt tot een begrotingsclaim. De opmerking waarop Statenlid Kostic (PvdD) doelt, komt uit een rapport en derhalve niet via de officiële weg. Een en ander dient derhalve via de P&C-cyclus te verlopen. Anders dienen dit soort zaken steeds via de zijlijn te worden ingeschoten, hetgeen een storing van het proces behelst. Gedeputeerde heeft thans niet de indruk dat het leidt tot urgente problemen. Op het moment dat de Omgevingsdienst met een officiële, onderbouwde claim komt en de provincie deze honoreert, komt een en ander vanzelf via de P&C-cyclus bij de Staten terug ter goedkeuring.

- 1015 Statenlid **Kostic** (PvdD) meent dat het een herhaling van zetten betreft. Het rapport "*Bron van bescherming*" van de Randstedelijke Rekenkamer is uiteraard geen zijweg. Het betreft een heel belangrijk rapport waarin een zorgwekkende conclusie staat. Op basis daarvan hebben PS genoeg reden gezien om te zeggen: "*Op dat onderwerp willen we zo snel mogelijk een brief van GS naar aanleiding van de gesprekken met de OD's.*" Dat is destijds toegezegd. Wat is de reden dat het zo lang duurt? Heeft het gesprek nog niet kunnen plaatsvinden? Is er geen tijd? Statenlid Kostic zou graag wat meer informatie op dit specifieke punt willen hebben.
- 1020

- Gedeputeerde **Loggen** (VVD) merkt op dat er bij zijn weten geen brief is toegezegd. Het punt is ingebracht door de Partij voor de Dieren naar aanleiding van het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer. Gedeputeerde acht het verstandig om een en ander volgens de reguliere P&C-cyclus te laten verlopen. Dat is de ordentelijke weg, zodat het ook gelijk ingebed is. Mocht er een financiële claim achter weggkomen, kan deze ook gelijk goed ingebed worden in het systeem, opdat deze ook gelijk gehonoreerd kan worden. Gedeputeerde ziet op dit moment niet in wat het zou oplossen als een en ander losgetrokken wordt. Nogmaals, de opmerking is gemaakt door een medewerker binnen de OD. Destijds, toen deze taken werden overgedragen aan de OD, heeft de provincie eerst een scan gedaan en een rapport laten opleveren wat betreft de vraag of de capaciteit toereikend was. Er is toen door de provincie bijgeplust, omdat het toen leek dat er een ontoereikende capaciteit was. Vervolgens is er nooit via de officiële kanalen een signaal
- 1025
- 1030

1035 teruggekomen dat het alsnog ontoereikend zou zijn. Gedeputeerde adviseert derhalve om de
ordentelijke processen van de organisatie op te volgen. Hij ziet er de urgentie niet van in om daar
thans van af te wijken.

1040 Statenlid **Kostic** (PvdD) concludeert dat gedeputeerde niet wil meewerken. Er is inderdaad
sprake van een afwijking tussen het signaal dat via de officiële route GS heeft bereikt en
hetgeen in het rapport stond. PS willen weten hoe dat mogelijk is.

1045 Gedeputeerde **Loggen** (VVD) meent dat sprake is van een verbastering van de eerder gestelde
vraag. De provincie zal de betreffende medewerker van de OD actief bevragen op wat er is
gebeurd. Dat zit ingebed in het ambtelijke proces. Er is op dit moment geen aanleiding om het
bestuurlijk te maken. Gedeputeerde ziet ook geen urgentie om het naar voren te trekken. **De
eerdere antwoorden in de richting van Statenlid Kostic (PvdD) blijven derhalve gelijk.**

1050 De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording. Zij deelt aansluitend de resterende
spreektijden en gaat over tot een schorsing.

Schorsing van 14.10 uur tot 14.18 uur

9. B-agenda Stikstof

9.a Stikstof: Werkwijze integrale gebiedsprocessen

1055 De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in
eerste termijn.

Eerste termijn

1060 Statenlid **Cardol** (GL) bedankt GS voor de antwoorden op de technische vragen over de
gebiedsgerichte aanpak. Hij wil proberen om een aantal zaken op dit punt aan te scherpen. GS
stellen in antwoord op een van de vragen het volgende: "*De integrale gebiedsprocessen gaan in
ieder geval over de NNN, het nemen van lokale stikstof bronmaatregelen en het uitvoeren van
Natura 2000-herstelmaatregelen.*" Statenlid Cardol meent dat dit goed klinkt. Als het stikstof
betreft, wordt de natuur immers nog weleens vergeten. In een andere vraag stelt het college voorts
1065 dat ook de landbouwtransitie een belangrijke rol speelt. Ook dat acht Statenlid Cardol terecht,
omdat het integrale gebiedsprocessen betreft. Hij hoop dan ook dat de gedeputeerden Rommel en
Zaal echt samen zullen optrekken in de gebiedsgerichte aanpak.

1070 Statenlid Cardol heeft voorts een vraag gesteld over de deelnemende partijen. Het college zegt dat
belanghebbenden deelnemen aan het proces en dat zij zo vroeg mogelijk in het proces worden
betrokken. Vallen onder "*belanghebbenden*" ook de bewoners van het gebied? Hoe worden zij hier
betrokken? Betekent "*zo vroeg mogelijk*" dat alle betrokkenen reeds in de verkenningsfase zullen
worden betrokkenen?

1075 Voorts heeft Statenlid Cardol een vraag gesteld over zelfrealisatie van natuur door grondeigenaren.
GS verwijzen wat financiering betreft naar SKNL (Subsidie Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap) en
SVNL (Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer). Hij zou GS willen oproepen om gelijk te
kijken naar het hele scala aan mogelijkheden, bijvoorbeeld in het GLB. Voorts roept hij op om

1080 financiering vanuit de markten te zoeken, bijvoorbeeld via gebiedsfondsen. Misschien zijn er dan ook nog wel aanvullende fondsen van de provincie zelf nodig om dingen mogelijk te maken.

1085 Het gaat in dezen vaak om grondmobiliteit. Uitkoop zal soms nodig zijn, maar het liefst op vrijwillige basis. GroenLinks meent nog steeds dat er meer RO-instrumenten denkbaar zijn dan thans worden ingezet. Niet voor niets heeft de partij onlangs in dit verband ook weer de Wet voorkeursrecht gemeenten genoemd.

1090 Voorts is er een samenhang met de Bossenstrategie. Alles lijkt met elkaar samen te hangen. Soms kan de aanleg van bos -- dit kan eveneens voor recreatieve doeleinden zijn -- ook een puzzelstukje in een gebiedsproces zijn.

Statenlid Cardol is blij met de positieve reactie van het college op het idee van het CDA om coaches en/of vertrouwenspersonen voor betrokken landeigenaren in te zetten.

1095 GroenLinks kan an sich uit de voeten met de gepresenteerde werkwijze. De langere termijn verzorgt enigszins pijn. Dergelijke processen vragen veel tijd. Wat GroenLinks betreft is het uitgangspunt dat daar waar mogelijk het ook sneller kan, zodat men niet hoeft te wachten op de fasering zoals die in het mooie schema is voorgesteld.

1100 Tot slot komt Statenlid Cardol terug op de lessen uit Uitdam. Wees empathisch. Wees helder over de doelen en de marges. Hij bedankt gedeputeerde Rommel voor de rollen die partijen daarin spelen. Men moet vanaf het begin heel helder zijn over de wijze waarop het proces gaat lopen, wat de doelstellingen zijn, waar de provincie wil uitkomen en wat de marges zijn om met elkaar te bespreken. Ook moeten er goede organisatorische voorwaarden worden gecreëerd. Men moet niet schromen om te kiezen voor een onafhankelijke voorzitter met een duidelijk mandaat, mocht dat
1105 voor het proces in een gebied beter zijn.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) wijst erop dat het bij de integrale gebiedsprocessen vooral gaat om het vinden van voldoende ruimte om te komen tot een oplossing. Er zijn liefhebbers van armetierige natuur, die weet te overleven op schrale, voedselarme ondergrond. Die mensen komen gewoon
1110 onvoldoende aan hun trekken.

De natuur reageert enthousiast op de veranderingen van de omgeving, zoals de samenstelling van de atmosfeer. De hoeveelheid reactieve stikstofverbindingen is meer dan gehalveerd. De ammoniak in de agrarische sector is met twee derde afgenomen. Een gedeelte van die ammoniak in de atmosfeer is bovendien van elders afkomstig. De PVV geeft mensen in overweging om hiermee te
1115 stoppen.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt voor de update. Allereerst wil zij een aantal zorgpunten en tevens een aantal randvoorwaarden benoemen. Ten eerste meent het CDA dat de focus moet liggen op het beste voor het gebied, op de rol die iedereen speelt en op het beste voor de betrokkenen.
1120 Eenzijdige sturing en te veel focus op KDW's moeten worden voorkomen. Er moet in het gebied gekeken worden naar de brede natuurdoelstelling. Er komt een landelijke herziening van de Wet stikstofreductie en natuurherstel. Mevrouw Koning-Hoeve informeert bij gedeputeerde wanneer een aanpassing in Noord-Holland wordt voorbereid. Zij raadt aan om veel te meten teneinde uit de papieren werkelijkheid te komen.

1125

Het CDA vraagt zich daarnaast af of er in de gebiedsprocessen voldoende ruimte is voor innovatie. Worden nieuwe innovaties om bijvoorbeeld stikstof te reduceren en bodemdaling tegen te gaan, volledig meegenomen? Kunnen PS op de hoogte worden gehouden van de monitoring van de gebieden waar de gebiedsprocessen gestart worden? Wat zijn tot nu toe de effecten van toegepast beheer in de N2000-gebieden? Kunnen die gegevens aan PS worden toegezonden?

1130

Een zorgpunt voor het CDA is dat er te weinig compensatiegrond is voor bedrijven in de gebieden die door willen. Hoe gaat de gedeputeerde zorgen voor voldoende compensatiegrond? Agrarische ondernemers zijn betrokken bij de gebiedsprocessen, maar zij hebben het gevoel dat er niet altijd naar hen wordt geluisterd. Zo ligt bijvoorbeeld de focus in Westzaan op verbrakking en is er weinig aandacht voor het landschap met weidevogels en weidegronden. Hoe gaat gedeputeerde ervoor zorgen dat daar verbetering in komt?

1135

Een randvoorwaarde voor het CDA is dat de agrarische sector op een gelijkwaardig niveau kan deelnemen aan de gebiedsprocessen. Heeft de gedeputeerde een idee hoe de provincie de positie van agrarische ondernemers kan versterken in de processen? Dat zal het proces zeker ten goede komen. Zorg in ieder geval voor een onafhankelijke procesbegeleider, die naar alle partijen luistert.

1140

Het CDA hoort ook geluiden dat de inwonenden en omwonenden van het gebied zich niet altijd gehoord voelen. Voorkom deze negatieve insteek en zorg voor een goed en gelijkwaardig proces voor iedereen.

1145

In Noord-Holland zijn 1.600 bedrijven binnen het NNN die de komende tijd te maken krijgen met omzetting natuur, en derhalve met het gebiedsproces. Voor honderden bedrijven zal dit een enorme impact hebben. De provincie moet ervoor zorgen dat het proces zorgvuldig wordt gedaan en dat er desnoods langer de tijd voor wordt genomen. Het CDA is blij dat het tijdsproces in onderhavig document wordt toegelicht en dat er iets meer ruimte in komt. De krapte is echter nog wel steeds een punt van zorg.

1150

Het CDA wil dat de gedeputeerde ook oog houdt voor het sociaal-economische component van de gebiedsprocessen. De situatie van de betrokken bedrijven en gezinnen, de leefbaarheid van de gebieden en van het platteland, de werkgelegenheid en voedselproductie dienen allemaal te worden meegenomen. Hoe borgen GS dat dit in voldoende mate geschiedt?

1155

De heer **Leerink** (PvdA) hoorde mevrouw Koning-Hoeve (CDA) zeggen dat zij het zinvol acht dat een en ander zorgvuldig gebeurt. Dit zou dan ook meer tijd kosten. Kan het zo kort mogelijk houden van het proces misschien ook zorgvuldig zijn?

1160

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) erkent dat dit in sommige gevallen wellicht mogelijk zou zijn. De processen gaan echter niet van vandaag op morgen. Als een bedrijf omgeturnd moet worden naar een andere werkwijze dan wel moet worden verplaatst, voorziet mevrouw Koning-Hoeve dat er toch meer tijd nodig zal zijn voor alle bedrijven die binnen de gebiedsprocessen vallen. Het zijn er immers heel veel.

1165

Het CDA zou graag zien dat in alle gebiedsprocessen coaches standaard beschikbaar zijn voor

1170

gezinnen die geconfronteerd worden met de grote impact. Kan gedeputeerde toezeggen dat de coaches waar nodig standaard zullen worden ingezet?

1175 Voor het welslagen van de gebiedsprocessen is ook van belang dat de TBO's beheergelden ter beschikking gaan stellen aan agrariërs die het beheer zullen verrichten in de toekomstige gebieden. Soms wordt dat niet gedaan en soms wordt ook een deel van het GLB-geld opgeëist door de TBO's. Het CDA meent dat er extra aandacht voor moet komen vanuit de provincie om dat goed te regelen.

1180 In sommige gevallen wordt ook gekeken naar de gewenste hoeveelheid vee die men in de toekomst in de gebieden wil, teneinde het beheer goed rond te zetten. Soms wordt daarbij onvoldoende bekeken of de agrarisch ondernemers dan nog zicht hebben op een redelijk inkomen. De vergoedingen zijn van tevoren vaak ook niet helemaal duidelijk, wat maakt dat de processen stroef verlopen. Het CDA vraagt hier derhalve extra aandacht voor.

1185 Een volgende vraag is of agrariërs voldoende kansen krijgen om zélf gebiedsprocessen op te starten en zélf de doelstellingen te halen met eigen projecten. Dit kan ook enorme kansen bieden om processen sneller te laten verlopen.

1190 Zorg ook voor een positieve *vibe* met de agrarisch ondernemers. Alles grijpt op elkaar in in zo'n gebiedsproces. Het CDA hoort graag of GS bereid zijn om hier echt ruimte voor te geven.

1195 Boeren die een PAS-melding hebben gedaan en die daar nog geen reactie op hebben ontvangen, kunnen van de bank soms geen hypotheek krijgen en kunnen hierdoor in het gebiedsproces niet vooruit. Het CDA zou graag zien dat dit snel alsnog geregeld wordt, opdat de PAS-melders een officiële vergunning krijgen.

1200 Tot slot verneemt mevrouw Koning-Hoeve graag of het stikstofregistratiesysteem in Noord-Holland nu goed geregeld is.

Mevrouw **De Groot** (SP) meent dat het in het betoog van mevrouw Koning-Hoeve (CDA) net lijkt dat de agrariërs helemaal niet bekend waren met het feit dat zij stikstof uitstoten. Hoe kan het CDA aan zijn achterban verantwoorden dat het voor de boeren allemaal nieuw is?

1205 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) ontkent dat zij doet alsof alles nieuw is. Zij wijst er echter wel op dat er een nieuw proces gaande is waarbij alle betrokkenen een grote transitie in moeten gaan, hetgeen zorgvuldig moet gebeuren.

De PAS-melders hebben officieel een PAS-melding gedaan die destijds door de provincie werd toegekend. Zij hebben dus gewoon recht op een vergunning.

1210 Statenlid **Zoon** (PvdD) merkt allereerst op dat er wat kleuring wordt aangebracht en in enkele gevallen ook een beetje buiten het lijntje. Positief is dat de werkwijze een routekaart betreft die duidelijkheid geeft. Is je gebied als NNN aangemerkt, maar nog niet ingericht, dan had je 30 jaar geleden de meeste flexibiliteit. Thans wordt er gezocht naar een goede invulling en is de flexibiliteit op aan het einde van het traject. Dat geeft duidelijkheid aan wat de gedeputeerde eerder ook al uitgesproken heeft. Het staat nu echter ook zo op papier en op de kaart.

1215

De Partij voor de Dieren zet wel enkele vraagtekens bij twee punten. Ten eerste wordt de realisatie van NNN nu opgeschoven tot zelfs na 2029. Dat was niet helemaal zo afgesproken. In 2027 moeten de plannen af zijn. De Partij voor de Dieren zou vooral willen verzoeken om de planfase naar voren te halen, opdat alles in 2027 definitief is.

De heer **Klein** (CU) is heel erg verbaasd dat de Partij voor de Dieren vraagt om de planfase naar voren te halen, terwijl er in de brief overduidelijk beargumenteerd wordt waarom ervoor gekozen is om in uitzonderlijke situaties de planfase -- het gaat dan met name om de start van de voorbereidingen van de onteigeningen -- later te doen. Dat betreft toch alleen maar een win-winsituatie voor iedereen?

Statenlid **Zoon** (PvdD) snapt waar de heer Klein (CU) heen wil. Eerder heeft de provincie echter gezegd dat zij alle plannen in 2027 definitief wilde hebben. Thans is dat gewijzigd in 2029. Statenlid Zoon wijst er enkel op dat er met elkaar is afgesproken dat men juist met die plannen in 2027 duidelijkheid wil hebben. Men zou alsdan exact weten wat er aangelegd gaat worden

De heer **Klein** (CU) meent dat die duidelijkheid over de toekomst er toch ook is als eind 2027 bekend is dat er voor een (hopelijk klein) aantal resterende gebieden een nog langer juridisch proces nodig is om wél die realisatie mogelijk te maken? Is Statenlid Zoon (PvdD) dat met de heer Klein eens?

Statenlid **Zoon** (PvdD) antwoordt ontkennend. Als de plannen in 2027 nog niet definitief zijn, weet je niet helemaal wat eruit gaat komen. Later op de agenda wordt er ook nog gesproken over plannen waarvan men dacht dat die definitief waren, maar die dan toch nog worden omgegooid als gevolg van andere afspraken. De Partij voor de Dieren zou het liefst zien dat in 2027 alles is gerealiseerd en ingericht. Statenlid Zoon kan zich indenken dat gedeputeerde ook na 2027 nog bezig is met de inrichting, maar is daar niet blij mee. Hij zou er derhalve sowieso voor willen pleiten dat in 2027 alles zwart-op-wit staat en dat er zekerheid is over wat er op welke termijn zal worden aangelegd. Het juridisch uitwerken van bepaalde plannen zou Statenlid Zoon dan toch wel iets naar voren willen halen. Is dat mogelijk?

Het tweede punt waar de Partij voor de Dieren vraagtekens bij zet, betreft de koppeling met stikstof. Deze maakt de partij enigszins nerveus. De provincie is niet zo goed in het stikstofprobleem. De natuurschade die door stikstof wordt veroorzaakt, heeft helemaal geen bron met de NNN-aanleg. Er worden twee zaken met elkaar verbonden die uiteindelijk slechts een kleine overlap met elkaar hebben. De stikstofuitstoot in de veehouderij kan met de omschakeling naar natuurinclusief inderdaad een goede bijdrage leveren aan zowel de stikstofdepositie als de NNN-aanleg. Maar veel stikstof uit veeteelt en industrie komt van buiten de NNN-gebieden. De gebiedsgerichte aanpak is al ingewikkeld genoeg om die NNN ingericht te krijgen. Statenlid Zoon zou graag zien dat in dit proces daar de focus op wordt gehouden. In de beantwoording van de technische vragen van de Partij voor de Dieren en van GroenLinks komt dat ook terug. Statenlid Zoon heeft er derhalve wel vertrouwen in dat daarnaar gekeken wordt, juist om ook die vee-industrie om te zetten conform de Voedselvisie. Desalniettemin raadt de Partij voor de Dieren aan om vooral druk te houden op de NNN-aanleg, omdat er al zo lang op wordt gewacht.

1265 De heer **Leerink** (PvdA) vraagt of hij het juist verstaan heeft dat Statenlid Zoon (PvdD) de stikstof uit de gebiedsgerichte aanpak wil halen. Dat zou namelijk een heel nieuw geluid zijn.

1270 Statenlid **Zoon** (PvdD) antwoordt dat de heer Leerink (PvdA) dat niet helemaal goed begrepen heeft. De Partij voor de Dieren meent wel dat men de focus vooral moet houden op de NNN-aanleg, omdat gebleken is dat de stikstofdepositie vooral van buiten de NNN-gebieden komt, in het
1275 bijzonder van industrie en veeteelt die buiten de NNN-gebieden liggen. Ingeval een boer in een NNN-gebied kan omschakelen naar natuurinclusief, dan moet men die mogelijkheid aanpakken. Als de provincie zich echter heel erg gaat focussen op de stikstofaanpak, dan komt men niet veel verder met de NNN-aanleg. Uiteraard moet ook gekeken worden naar de koppelkansen om de transitie van de vee-industrie naar natuurinclusieve landbouw mogelijk te maken. Laat men echter
1280 vooral de focus houden op de NNN, want die afspraak staat gewoon op papier. Statenlid Zoon wil voorkomen dat de doelstelling voor 2027 door moeilijke discussies niet gehaald gaat worden.

1280 De heer **De Wit** (VVD) meent dat voorliggende brief laat zien dat de VVD de natuurdoelen in de provincie serieus neemt. In 2020 is er met elkaar al een heel goede natuurrealisatiestrategie voor de NNN afgesproken. Thans ligt er ook een nadere, procesmatige invulling waaruit blijkt dat het college zijn taak serieus neemt. Enerzijds wil het die gewenste natuur realiseren en anderzijds heeft het ook oog voor andere belangen die daarmee gemoeid zijn. De VVD benadrukt specifiek de aanwezige spanning met de agrarische activiteiten in dezelfde gebieden.

1285 De VVD is blij dat voor de ondernemers in de gebieden procesmatig nu helder is wat zij de komende jaren kunnen verwachten en wat de momenten zijn om bepaalde keuzes aangaande hun bedrijf te maken. Zij mogen er bovendien op rekenen dat zij een provincie vinden die daarin een goede wederpartij is. De VVD is blij dat er een verkenningsfase van twee jaar is waarin alle
1290 betreffende ondernemers de kans krijgen om goed geïnformeerd te zijn over wat het concreet betekent. Het feit dat hun bedrijf in NNN zit, betekent dat er bepaalde opgaven bij horen die mogelijk conflicteren met hun huidige bedrijfsvoering. Tegelijkertijd mogen zij zelf de kans pakken -- hopelijk pakken zij deze ook -- om aan te geven: "*Dit is hoe wij het zien. Kunnen we in de provincie een partij vinden die ons wil helpen om tot dat nieuwe beeld te komen?*"

1295 De VVD is tevreden over de aanknopingspunten die in de brief staan, waarvoor dank en complimenten. Uitgangspunt is om het zo veel mogelijk op vrijwillige basis met de ondernemers te regelen. Voor de VVD is daarbij een aantal aspecten van belang. Allereerst wijst de heer De Wit op de beheercheck, waar de commissie al vaker bij heeft stilgestaan. De VVD is er geen voorstander van om nu rigoureuze maatregelen te nemen en niet na te denken over hoe dat stukje NNN er dan
1300 over tien jaar uit zou zien. De praktische vraag daarbij luidt: wie moet het gaan onderhouden, zodat het over al die jaren ook NNN-waardig blijft?

1305 Het is bekend dat de beheercheck wordt gedaan en welke rol de landbouw daarin kan spelen. De VVD vindt dat een heel belangrijk aspect, dat wat haar betreft in de verkenningsfase al concreet moet worden. Dan weet je ook waar je in de komende jaren die ondernemer nog kunt "gebruiken" voor het natuurbeheer en welke alternatieven er zijn om te voorkomen dat er over tien jaar tegen een verwaarloosd stukje NNN moet worden aangekeken.

- 1310 In het verlengde daarvan vindt de VVD het heel belangrijk dat er ruimte is om met de gebiedspartijen onderzoeken te doen naar bijvoorbeeld de ecologische potentie in een gebied of de "*landbouwstructuur*", die ook in de brief staat benoemd. Het blijft thans nog een beetje abstract wat dat betekent. De heer De Wit is benieuwd hoe het concreet gaat leiden tot oplossingen in gesprekken en gebieden waar het mogelijkerwijs gaat vastlopen.
- 1315 De heer De Wit wil nog twee zorgen adresseren:
- Uit de beantwoording van de technische vragen blijkt het 1.600 grondeigenaren betreft met ieder meer dan 1 ha aan grond. In twee jaar tijd dient met allen een gesprek te zijn gevoerd. De VVD wil voorkomen dat een ondernemer pas in oktober 2023 de kans krijgt om te begrijpen
1320 wat NNN precies voor zijn situatie betekent en dan nog maar slechts twee maanden de tijd heeft om een plan voor zijn eigen bedrijf te maken en het met elkaar rond te regelen. Wanneer worden PS geïnformeerd over het onderzoek, dat kennelijk thans gaande is, over de wijze waarop de ambtelijke capaciteit hierop aansluit? De VVD wil voorkomen dat de provincie ondernemers moet teleurstellen, doordat zij pas aan het eind van de rit aan de planfase mee
1325 kunnen doen, het jaar het al om is en zij dan nog moeten gaan beginnen met de planvorming.
 - De tweede zorg van de VVD betreft de financiële doorrekening van het proces. Er is een flink budget beschikbaar voor de NNN–realisatie. Het is voor de VVD echter enigszins onduidelijk wat dit proces met de middelen doet. Het zou derhalve goed zijn om gaandeweg de planfase, waarin het naar verwachting duidelijker zal worden welke oplossingsrichtingen uiteindelijk
1330 gaan leiden tot de realisatie van NNN, een update te ontvangen om te bekijken of er voldoende financiële middelen zijn of dat er dienaangaande nog een vraagstuk ligt. De heer De Wit merkt daarbij op, ook richting de belastingbetaler in Noord–Holland, dat een efficiënte en slimme inzet van belastinggeld ook een onderdeel van de oplossing betreft. De VVD doet dit altijd
1335 liever door het aanpassen van een bedrijf dat het natuurbeheer op een NNN–waardige manier kan blijven doen, dan middels het opkopen van grond waarna er maar gekeken wordt welke bestemming eraan gegeven kan worden. De VVD vraagt derhalve aandacht voor de financiële consequenties van onderhavig traject.
- 1340 Mevrouw **Kapitein** (D66) vindt het heel goed dat het proces zo overzichtelijk en inzichtelijk is opgesteld. In aansluiting op GroenLinks vindt D66 het van belang dat bij de gebiedsprocessen niet alleen de inbreng van grondbezitters van belang is, maar dat er ook een bredere participatie nodig is. De partij sluit ook aan bij het CDA, dat benadrukt dat er een goed en gelijkwaardig proces voor iedereen moet zijn.
- 1345 D66 proeft derhalve een goede balans tussen zorgvuldigheid en snelheid. Qua tijdsdimensie meent mevrouw Kapitein dat het proces ook gebaat kan zijn bij duidelijke, richtinggevende keuzes. De ambitie van D66 is nog steeds 2027. De fractie snapt dat er uitzonderingen zullen zijn waarbij 2027 niet gehaald kan worden. Dat neemt echter niet weg dat D66 het bij voorkeur in 2027 gerealiseerd zou zien. Het moet echter wel een goed en zorgvuldig proces zijn en blijven.
- 1350 De werkwijze komt bij D66 over alsof deze zeer sterk gericht is op alleen de NNN–realisatie, terwijl er gesproken wordt over "integrale gebiedsprocessen". De overige doelstellingen -- op het gebied van onder meer de Voedselvisie, waterkwaliteit, bodemdaling, Bossenstrategie, de leefbaarheid etc. -- zouden nog wat explicieter in de in de verkennende fase naar voren mogen komen. Juist omdat

1355 dit zo'n integrale aanpak betreft, is het voor de Statenleden interessant om te zien welke substantiële doelstellingen in welke gebiedsprocessen ook daadwerkelijk worden opgepakt.

D66 is het met GroenLinks eens dat het sneller gerealiseerd mag worden. Mevrouw Kapitein sluit aan bij de oproep van het CDA om uit de papieren werkelijkheid te komen. Voorts ondersteunt zij
1360 de suggestie van de VVD om ook de beheercheck alvast mee te nemen in de verkenningsfase.

De heer **Klein** (CU) bedankt GS voor de update over de werkwijze in de gebiedsprocessen. Het organiseren van deze gebiedsprocessen is volgens de ChristenUnie een van de belangrijkste taken die de provincie in deze tijd heeft. Hierin komen diverse doelen samen. De ChristenUnie vindt
1365 zowel het realiseren van de NNN-natuur belangrijk, als ook een goede toekomst voor agrarische ondernemers die binnen de grenzen van natuur en bodem willen boeren. Zij is derhalve heel blij met de aangepaste werkwijze, waarbij de voorbereidingen voor eventuele onteigeningen pas later worden gestart. Anders kan er geen goede discussie gevoerd worden omdat het zwaard van Damocles tegelijkertijd al geslepen wordt. De ChristenUnie hoorde hierover ook heel klachten toen
1370 zij haar oor te luisteren legde over de wijze waarop de gebiedsprocessen tot nu toe liepen. In dit soort projecten gaat het om vertrouwen. De opgave dient gerealiseerd te worden met alle betrokkenen in het gebied. De ChristenUnie is heel blij dat uit de toon voor voorliggende brief blijkt dat de provincie het belang van dit vertrouwen inziet.

1375 De ChristenUnie steunt de oproep van het CDA om in de gebiedsprocessen ook de bredere sociale context mee te nemen. Wat doet het met een gebied in sociaal-economisch perspectief? Wat zijn de consequenties voor de leefbaarheid op het platteland? En in hoeverre is het mogelijk om ook de versterking van de dorpen, de "*vitalisering*", mee te nemen in dit proces? De heer Klein onderschrijft ook de oproep van het CDA dat het belangrijk kan zijn om coaches in te zetten voor
1380 agrariërs die in deze processen een rol moeten gaan spelen.

De ChristenUnie doet nog een aanvullende oproep rondom de communicatie. De Statenleden weten uiteraard heel goed hoe dit soort politiek-bestuurlijke processen lopen en dat er (voorgenomen) besluiten van GS zijn. De fractie vraagt GS om in hun communicatie aan betrokkenen in een zo
1385 helder mogelijke taal aan te geven wat er gebeurt en wat er van hen verwacht wordt.

Kortom, de ChristenUnie is positief over de werkwijze. Zij roept de gedeputeerde en haar medewerkers op om te blijven inzetten op het met alle betrokkenen gezamenlijk realiseren van de natuurdoelen.

1390 De heer **Leerink** (PvdA) bedankt gedeputeerde voor de werkwijze en de brief waarin deze wordt toegelicht. De Partij van de Arbeid kan een heel eind meegaan in voorliggende werkwijze. Deze schept inderdaad helderheid over de manier waarop men met elkaar te werk dient te gaan. De heer Leerink heeft naar aanleiding hiervan een opmerking en een vraag.

1395 De aanhoudende vraag luidt: wat betrek je er allemaal bij? Enerzijds hangt alles met elkaar samen en wil je graag zo integraal mogelijk werken. Tegelijkertijd weet je dat hoe meer je het met elkaar verknoopt, hoe ingewikkelder het wordt en hoe meer het tempo eruit wordt gehaald. Voor je het weet, beland je in een soort provinciaal "*praatcircuit*", ben je vier jaar verder en is niets
1400 gerealiseerd. De Partij van de Arbeid roept op om dat scherp in de gaten te houden en af en toe te

waarschuwen als de concrete doelen op deelonderwerpen uit het zicht geraken. Wellicht kan alsdan een apart traject worden georganiseerd. Als alles op alles moet wachten, is de kans immers groot dat het op papier klopt, maar dat er met elkaar niets wordt gerealiseerd.

1405 De vraag van de heer Leerink betreft de fasering. De Partij van de Arbeid snapt de argumentatie om het wat meer uit te faseren. Door wat meer aan de voorkant te investeren, hoop je dat het aan de achterkant ook resultaat oplevert en het in ieder geval tot minder chagrijnige gezichten leidt. Minister Van der Wal voor Natuur en Stikstof heeft vorige week in de Kamer de nodige uitspraken gedaan over de lijn die zij wil volgen ten aanzien van stikstof. Die toonzetting wijkt toch enigszins
1410 af van de provinciale werkwijze (verkenningfase + planfase). De minister gaf min of meer aan dat zij de provincies slechts beperkte tijd wil geven voor het realiseren van de stikstofdoelen. De heer Leerink heeft derhalve niet de indruk dat de lijnen op elkaar aansluiten. Hij is derhalve benieuwd hoe een en ander zich gaat verhouden.

1415 De heer **Klein** (CU) is benieuwd hoe de heer Leerink (PvdA) er zelf tegen aankijkt. De ChristenUnie meent namelijk dat de gedeputeerde haar poot stijf moet houden.

De heer **Leerink** (PvdA) meent dat het eerlijke antwoord luidt: "*Tussen dit en dat zit ook nog wat.*" Hij snapt wel het standpunt van de minister dat er reeds heel veel gesproken is met elkaar, dat het
1420 heel traag gaat en dat het heel weinig resultaat oplevert. Als je niet voor de versnelling kiest, wordt er derhalve helemaal niets gerealiseerd met elkaar. Als je niet heel helder bent, realiseer je ook niets. Het gevaar van een "*provinciaal praatcircus*" is heel groot. De heer Leerink snapt en onderschrijft de achterliggende intenties van de gedeputeerde. Er moet echter ook perspectief zijn dat er binnen afzienbare tijd geleverd wordt. Gelet op die achtergrond snapt de heer Leerink best
1425 dat de minister de duimschroeven wat wil aandraaien.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt of de heer Leerink (PvdA) zich realiseert dat de situatie in Noord-Holland niet echt vergelijkbaar is met die in andere provincies. Noord-Holland moet nog 4.500 ha NNN realiseren, terwijl dat in andere provincies soms bijna nihil
1430 is. De minister gaat over heel Nederland. Hoe kijkt de heer Leerink daarnaar?

De heer **Leerink** (PvdA) merkt op dat de Partij van de Arbeid niet op een soort strengheid zit te wachten. Het is hem een lief ding waard als het in Noord-Holland op een andere manier kan worden gerealiseerd. Hij hoort echter wat de minister zegt en vraagt vervolgens aan de
1435 gedeputeerde hoe een en ander zich tot elkaar verhoudt. De heer Leerink verwacht dat men het er uiteindelijk met elkaar over eens is dat er geleverd moet worden en dat er perspectief moet zijn. De grote angst van de heer Leerink is dat alles aan elkaar verknoopt wordt, dat iedereen mag meepraten, dat er een heel zorgvuldig traject met elkaar wordt ingegaan, maar dat de uiteindelijke doelen niet worden gerealiseerd. Dat wil de heer Leerink in ieder geval voorkomen.

1440 Mevrouw **De Groot** (SP) is net als de heer Leerink (PvdA) bang dat er heel praatcircus zal ontstaan. Anderzijds kan een praatcircus ook goed zijn, aangezien het een vorm van participatie betreft. De SP zou wel graag zien dat de doelen worden gehaald. Mevrouw De Groot betwijfelt immers of deze plannen doel gaan treffen, te weten stikstofvermindering en natuurherstel.

1445 In het NRC van 21 februari 2022 las mevrouw De Groot dat boeren die dichtbij natuurgebieden te

veel stikstof uitstoten er weinig in zien om hun bedrijf te verkopen aan de provincies. Volgens de evaluaties heeft in Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht geen enkel agrarisch bedrijf zich ingeschreven voor de regeling. Het NRC leidt deze informatie af uit een rapport van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). Mevrouw De Groot stelde hier eerder al vragen over. De brief die de commissie thans heeft ontvangen, is er weer een van pappen en nathouden (praatcircuit, trage toestand e.d.). Boeren moeten verleid worden om hun bedrijf tegen een marktconforme prijs te verkopen. Mevrouw De Groot is heel benieuwd hoever de provincie daarmee is. Vooral nog lijkt het erop dat de provincie nog helemaal nergens is en dat onderhavig beleid, dat leunt op vrijwilligheid, niet goed is. Anderszins kan er geen dwang worden uitgeoefend, want die dwang vereist een wetswijziging.

Uit de stukken begrijpt mevrouw De Groot ook dat dat de voltooiing van het NNN inmiddels is uitgesteld tot 2029. Er is weer een uitloop waarvan vanzelfsprekend gebruik zal worden gemaakt als er paal noch perk aan wordt gesteld. De provincie is al zo lang bezig met de realisatie van het NNN.

Mevrouw De Groot heeft de indruk dat het met de maatregelen voor natuurherstel evenmin heel goed gaat. Haar omzwervingen door de Natura2000-gebieden leren haar dat het alleen maar slechter gaat met de biodiversiteit. De honderden natuurvrijwilligers staan zich eigenlijk voor niets uit te sloven. Althans, zo lijkt het. Dat is ook wat mevrouw De Groot zelf constateert.

De SP wijst op een aangenomen Kamermotie van de Kamerleden Bromet en Thijssen om de effecten van natuurherstelmaatregelen als meetdoel toe te voegen aan het Netwerk Ecologische Monitoring. Zoiets moet er in Noord-Holland ook worden gedaan, opdat er zekerheid is dat de integrale gebiedsprocessen ook doel treffen. Mevrouw De Groot vindt dat het beter moet en dat de provincie harder aan de slag moet, hoewel er nu wel duidelijkheid is omtrent de tijdslijn.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn en geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Zij geeft aan dat het woord stikstof viel, het gaat om het realiseren van de NNN, met alle doelstellingen die daarbij horen. Een aantal gebiedsgerichte aanpakken zijn al eerder van start gegaan en daar is van geleerd. Dit geldt ook voor de communicatie. Het gaat om de integrale gebiedsprocessen en er is een uitdaging om niet alles met elkaar te verknopen. In ieder gebied spelen andere zaken. Bij de processen die van start gaan worden bewoners en partijen in de eerste fase al betrokken. Het sociaaleconomische aspect wordt daarin meegenomen, ook voor particulieren. Een mooi voorbeeld is Loosdrecht waar men met een eigen plan is gekomen. Goede suggesties en plannen zijn welkom. Er wordt in breed kader naar de financiering gekeken. De gedeputeerde zal in een brief aangeven hoe met voorkeursrecht van de gemeente zal worden omgegaan (toezegging). Waar het sneller kan gaan, gebeurt dat ook. De plannen moeten er liggen in 2027. Er is een mogelijke uitloop naar 2029, dit zou eventueel kunnen gebeuren door juridische procedures. De focus blijft op instandhoudingsdoelstellingen. De minister heeft aangegeven in te grijpen als de stikstofdoelen niet gehaald worden. De gedeputeerde blijft achter het huidige proces staan, met het besef dat er punten zijn die nog verbeterd moeten worden. Van de minister is nog geen geld ontvangen. De regeling voor uitkoop voldoet niet, er komt een betere regeling. Dan

kunnen boeren die willen stoppen of verplaatsen daar een beroep op doen. Daar is goede grondmobiliteit bij nodig. Dit zijn processen die tijd nodig hebben.

1495 De monitoring vindt plaats via N2000 plannen en gebeurt ook in de gebiedsplannen voor het Rijk waar de natuurdoelen en analyses in opgenomen worden.

De vraag over het versterken van de positie van de agrariërs in de gebiedsprocessen herkent de gedeputeerde niet. De ervaring in Westzaan is dat de boeren met hele goede ideeën zijn gekomen en daar is een onafhankelijk procesleider. Gesprekken zijn nog steeds gaande. Er moeten soms lastige besluiten voor genomen worden. Daar wordt met alle partijen naar gekeken, niet alleen met de boeren.

Het TBO geld is inderdaad onder de aandacht.

1500 Het stikstofregistratiesysteem is van het Rijk en goed geregeld. De Provincie houdt zelf de stikstof wisselingen bij, maar heeft geen zicht op intern salderen. De gedeputeerde heeft een oproep gedaan aan de minister om intern salderen vergunningplicht te maken.

1505 Er is geen stikstofbudget, wel is er budget om vol in te zetten op de laatste 8% van de NNN aanleg . De beheercheck is belangrijk bij de gebiedsprocessen, dit is op heldere wijze opgenomen in het schema.

1510 Budget en voortgang is op jaarlijkse basis opgenomen in het PNN. De balancerings in ieder gebied wordt goed in de gaten gehouden, daarbij wordt ook de vitalisering meegenomen en zoveel mogelijk gekeken naar wat het betekent voor de omgeving, zonder daarin helemaal volledig te kunnen zijn.

1515 Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt of er een oplossing is voor de PAS-melders die in een gebiedsproces mee moeten doen.

De heer **De Wit** (VVD) vraagt of er onderzoek is gedaan naar hoe de ambtelijke capaciteit aansluit op de behoefte en hoort daar graag de uitslag van.

1520 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt hoe het effect van het natuurherstel gemeten gaat worden.

De **gedeputeerde** reageert dat de natuurdoelen en de effecten en analyse in de natuurplannen worden meegenomen. Capaciteit is zeker een punt van aandacht en zorg. Er zijn maar beperkt handjes beschikbaar en naar uitbreiding wordt gezocht. Er zijn al 60 mensen bijgekomen, maar het is nog niet genoeg en de gedeputeerde moet daar misschien een winstwaarschuwing voor geven. Over PAS-melders heeft de minister aangegeven dit te onderzoeken en op 6 april met een antwoord te komen. Voor PAS-melders die gelegaliseerd moeten worden moet er veel bij de boeren zelf vandaan komen. Er zijn boeren die willen stoppen. Het effect daarvan op natuurgebieden in bijvoorbeeld Brabant en Gelderland is vele malen groter dan in Noord-Holland.

1530 De **voorzitter** constateert dat er behoefte is aan een tweede termijn.

Tweede termijn

1535 Statenlid **Cardol** (GroenLinks) vindt het goed dat bewoners in de eerste fase betrokken worden. Hij ziet steeds meer voorbeelden van gemeenschapslandbouw, lokale voedselraden en gebiedscoöperaties; deze kunnen een belangrijke en goede rol spelen. Integraliteit kan ook vertragend werken omdat het zo complex wordt. Kijk daarom ook naar de kleine successen die

tijdens het proces worden behaald en als katalysator voor het totale proces kunnen werken.

1540

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt zich af wat men wil bereiken. Hij is nieuwsgierig naar de criteria aan de hand waarvan men gaat evalueren of het beleid succesvol was. Hoe moet de natuur zich gedragen om achteraf vast te kunnen stellen of het doel is bereikt?

1545

De heer **De Wit** (VVD) reageert dat het een failliet van de overheid zou zijn als er alleen focus is op bedrijven die niet verder willen met ondernemen. Daarom het beleid ook richten op mensen die wel verder willen en hen perspectief bieden, in plaats van te wachten op gedemotiveerde boeren die willen stoppen.

1550

Mevrouw **Kapitein** (D66) wil terugkomen op het duivelse dilemma van een integrale aanpak met het nadeel dat het veel te breed wordt en de tijd voor de realisatie. In de verkenningsfase worden keuzes gemaakt ook met focus op de snelheid van de aanpak. Het is belangrijk om zichtbaar te maken wat wel en niet van andere beleidsdoelstellingen gerealiseerd gaat worden. Statenleden willen zicht hebben wat er nog meer gedaan moet worden om een doelstelling, bijvoorbeeld voor

1555

bodemdaling, te gaan realiseren. D66 wil daar graag helderheid in hebben.

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat het sneller mag als het sneller kan en vindt het zeker van belang ook naar kleine successen te kijken. Ook van belang is de focus op de blijvers en de beheerders in dat gebied te houden. Soms betekent dit dat een boer verplaatst om ruimte te geven aan het gebied zelf.

1560

Wat betreft het meten; het gaat om het halen van de doelstellingen en daarbij wordt ook gekeken naar de algemene staat van de biodiversiteit.

De gedeputeerde heeft zeker in focus wat er wel en wat er niet moet/kan gebeuren. Dit is zichtbaar in het PNN. Voor elk gebied komt er een PvA die gedeeld zal worden in de commissie. Het is niet

1565

bekend op welke termijn dit zal zijn.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor haar beantwoording en rondt het agendapunt af.

10. B-agenda Natuur

1570

10.a Natuur: Bossenstrategie (B-agenda NLG 14-03-2022)

De **voorzitter** heropent de vergadering en licht toe dat de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en de Twaalf Provincies in 2020 de Bossenstrategie hebben vastgesteld en in een brief aan de Staten geeft het College de stand van zaken aan met betrekking tot de uitvoering ervan.

1575

Mevrouw **Kapitein** (D66) onderstreept het belang van groen en recreatie. Zij geeft aan dat het goed is groot te denken en noemt als voorbeeld het Amsterdamse bos 2.0. Zij wil weten of er meer bomen geplant kunnen worden in de gemeentes en wil daar de inwoners bij betrekken. Een ander punt is de teruggang van de heggen, dat is slecht voor de biodiversiteit. Zij vraagt of er niet nog meer areaal nodig dan er nu als bomen gebruikt worden voor houtbouw.

1580

Statenlid **Zoon** (PvdD) ziet niet hoe het sturen op habitattypen kan samenvallen met de pijler bossen in NNN. Hij ziet wel mogelijkheden voor aanleg van bos buiten NNN voor recreatie en het

combineren met pijler 4: circulair bouwen. De Noord-Hollandse akkervogel die gebaat is bij houtwallen en struiken wordt achtergesteld in het Noord-Hollands landschap. Daarom is het
1585 voorstel deze akkervogel op te nemen in de omgevingsverordening. Pijler 3: bomen buiten het bos, ziet Statenlid Zoon graag als 'geen bomen kappen'. Als dat echt moet dan met een 4 tot 1 herplantplicht. Hij ziet stug beleid aangaande maatschappelijke initiatieven en ziet graag dat daar soepeler mee omgegaan wordt. Circulair bouwen werkt goed met houtbouw volgens TNO, dit betekent aanleg van duurzame productie bossen. Er is nog geen activiteit genomen om daar
1590 invulling aan te geven en PvdD verzoekt hiernaar te kijken. Er zijn veel kansen, maar er zijn er ook veel onbenut.

Mevrouw **Bouhlef** (SP) geeft een compliment aan de gedeputeerde dat deze bossenstrategie mee gaat in het PNN, ondanks het amendement van de SP van november 2021. Zij vraagt wanneer de vernieuwde versie verwacht kan worden. De SP is bezorgd omdat de provincie een
1595 inspanningsverplichting heeft en geen taakstelling om de ambitie bossenstrategie te realiseren. Betekent dit dat genoeg genomen moet worden met 140 hectaren extra bos binnen NNN in plaats 360 hectaren of worden de overige hectaren in de toekomst gerealiseerd? De SP heeft in augustus en september 2021 vragen gesteld over de te realiseren boskap, maar het blijft onduidelijk. Mevrouw Bouhlef wil daar graag uitsluitsel over. Ook wil zij graag weten of de
1600 provincie de herplantingsplicht goed naleeft.

De heer **Roosendaal** (VVD) is groot voorstander van de genoemde 360 ha bossen binnen NNN en daarbuiten bij woningbouwlocaties en specifiek het toevoegen van recreatief groen. Juist met toenemende woningbouwlocaties is het belangrijk het Amsterdamse Bos uit te breiden. Er is nog geen provinciale taakstelling op dit gebied te zien. Welke kansen liggen er om combinaties te
1605 zoeken van de bossenstrategie en laagdrempelige recreatie? Wat betreft het revitaliseren van bossen is het goed dat hiervoor 45-hectaren bos vorm gaat krijgen. Bij bomen buiten het bos staat ook geen provinciale taakstelling, maar er is wel subsidie toegezegd, dus er zijn schijnbaar verwachtingen over de haalbaarheid. Hoeveel bedrijven komen erbij en hoeveel extra bos? Moet er niet meer worden ingezet op recreatiegebieden rondom stedelijke gebieden en een betere
1610 landschappelijke inpassing van industrieterreinen waarvan bomen een belangrijk onderdeel zijn. De provincie kan daar kaderstelling en vergunningverlening op inzetten. Meer blokkendozen alleen als er ook een groene inpassing is met voldoende aandacht voor waterberging, biodiversiteit en recreatiemogelijkheden. Ten aanzien van gebruik vraagt de heer Roosendaal of het de bedoeling is dat het hout dat wordt gekapt ten behoeve van productie ook gebruikt wordt voor de woningbouw
1615 in NH en hoe wordt dat gemonitord?

De heer Van **Tiggelen** (PVV) wil als bossenliefhebber voorstellen om te kappen met kappen en verkoelende bomen (in de strijd tegen de niet-bestaande opwarming van de aarde) in de biomassacentrale te gooien. Houten huizen zijn uit de tijd en er zal meer in de hoogte gebouwd moeten worden met staal en beton. De PVV betreurt het ontbreken van realisme in het beleid
1620 hierin.

Statenlid **Zoon** (PvdD) reageert dat er in Londen een flatgebouw van hout is gerealiseerd, wellicht kan dit ook in Noord-Holland.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) is hiervan niet op de hoogte en heeft zijn twijfels bij de haalbaarheid ervan, ook vanwege de hoge houtprijzen.

1625 Mevrouw **Dekker** (CDA) gaat in op pijler 1, daar sluit CDA zich aan bij D66 en VVD denk groot bij

1630 investeringen in recreatie nabij woningen. En zij hoort graag meer van de gedeputeerde over de zoektocht naar de combinaties met andere beleidsvelden hierin. Bij plannen buiten het bos noemt mevrouw Dekker de ondersteuning van maatschappelijke initiatieven en wil zij benadrukken hoe belangrijk het is de juiste expertise in te schakelen. Zodat er geen schade wordt toegebracht aan andere flora en fauna. Hoe verloopt de samenwerking naar de gemeentes gezien alle opgaven in de klimaatadaptaties?

1635 Statenlid **Cardol** (GroenLinks) refereert aan de mooie discussie van vorig jaar maart over bossenstrategie en noemt een aantal suggesties die toen zijn gedaan. Hij ziet deze ideeën niet terugkomen in de stukken, zijn ze nog in beeld? Dit geldt ook voor een aantal toezeggingen die toen zijn gedaan. Zoals onder meer de mogelijke subsidieregeling om bossen te realiseren. In het afgelopen jaar is ruim 20 hectaren gerealiseerd. De centrale vraag blijft: hoe gaat het college zorgen voor de enorme versnelling die nodig is, want 20 hectaren per jaar is niet genoeg, zelfs niet met de teruggeschroefde ambitie.

1640 Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) vindt het goed dat de bossenstrategie nu wordt opgenomen in het Programma Natuur Netwerk. De acties sluiten goed aan bij deze tijd en maakt inwoners betrokken. De ChristenUnie vindt het oogsten van bos op voorzichtige wijze goed, maar zou het positief vinden om daarnaast ook productiebossen te realiseren. Hout is een
1645 klimaatneutrale bouwstof. Dit zou onderdeel kunnen zijn van een landelijke bossenstrategie, maar omdat deze al is vastgesteld en om tijd te winnen zou de provincie dit zelf in kunnen vullen. Tevens noemt mevrouw Hoogendoorn het belang van de heggen voor de biodiversiteit.

1650 De heer **Leerink** (PvdA) heeft een vraag over de ambities voor het aantal hectaren: als Noord-Holland 10% uitbreiding van bossen moet realiseren is het de vraag of dat mogelijk is. 140 hectaren is het enige harde getal over aanleg van bos buiten NNN. Het zou mooi zijn als er plannen zouden komen voor een bepaald aantal hectaren en daar een concrete ambitie bij neerleggen, los van de financiering. De PvdA zou graag een masterplan wonen combineren met een masterplan bomen en de invulling concreter maken dan tot nu toe is benoemd.

1655 De **voorzitter** geeft aan dat dit het einde is van de eerste termijn en geeft gedeputeerde **Rommel** het woord voor beantwoording.

1660 De **gedeputeerde** vindt het gesprek vandaag, net als 15 maart vorig jaar, een mooie bijdrage en heeft de notulen van toen met de voorstellen zeker nog op het netvlies. Ook door coronatijd was dit een spannend dossier, maar zij omarmt het onderwerp bomen en bossen. Voor het Amsterdamse Bos 2.0 is overleg met gemeentes waaronder Amsterdam om te kijken wat de mogelijkheden zijn, ook om te combineren met woningbouw. De gedeputeerde denkt ook aan de combinatie van bomen met windmolens. Tegelijkertijd moeten ook de weidevogels goed worden
1665 beschermd. De 140 hectaren is binnen het NNN en de provincie kijkt eveneens naar wat er buiten het NNN haalbaar is. De aanleg van heggen zit in de 10% meer groene en natte dooradering, opgenomen in het aanvalsplan van de landschapselementen. De herplantingsplicht is 155 hectaren voor 2030. En 21 hectaren voor 2025. Voor Amstelgroen vindt in Amsterdam verkenning plaats. Dit wordt binnenkort besproken. Wat betreft de taakstelling en geld geeft de
1670 gedeputeerde aan dat dit in de 1,8 miljoen van het Rijk is opgenomen voor de 31 hectaren tot nu toe en over meer wordt nog gesproken. Groen combineren met bouw is punt van aandacht.

- Primair wordt bos gezien in relatie tot de verstedelijkingsopgave, ook vanwege de recreatie. Behalve van het Rijk is er niet veel geld voor subsidie. Bij landschapsbudgetten wordt wel aandacht ingezet op meer bos. In samenwerking met de gemeenten en met maatschappelijke organisaties wordt gekeken naar wat er nog meer mogelijk is. In de zomer van 2022 komt er een realiseringplan met betrekking tot de bossen en de komende jaren, om ook de 450 hectaren te gaan realiseren. De gedeputeerde is op pad geweest om geboortebos aan te planten en Schagen krijgt 5000 bomen gratis. Er wordt veel gedaan en er wordt sterk naar initiatieven gekeken
- 1675
- 1680 De heer **Leerink** (PvdA) vraagt of daar een aantal streefhectaren opgeplakt kunnen worden. Dan is het duidelijk waar naar toe gewerkt kan worden. De gedeputeerde antwoordt dat wel gekeken is naar het potentieel. Bijvoorbeeld een uitbereiding van 5% zou betekenen buiten de NNN 340 hectaren extra bos realiseren en binnen de NNN is dat lastig omdat bomen planten in bodemdalingsgebieden duur is en niet goed realiseerbaar.
- 1685
- Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) vraagt hoe de gedeputeerde tegenover productiebossen als vorm van landbouw staat.
- 1690 De **gedeputeerde** antwoordt dat zij niet weet of dat past in de provincie en wie dat op zou moeten pakken.
- Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) geeft als suggestie een mooi bos, als een soort buffer tussen hoogwaardige natuur en reguliere landbouw, en dan na 20 jaar kappen en opnieuw aanplanten.
- 1695
- De **gedeputeerde** heeft daar niet zulke goede ervaringen mee, onder andere omdat mensen na twintig jaar niet meer weten dat het een productiebos is. Zij ziet dit niet gauw gebeuren in Noord-Holland, ook vanwege gebrek aan ruimte en middelen.
- 1700 De heer **Roosendaal** (VVD) sluit daarbij aan. Hij wil zich graag richten op de grote dingen met concrete doelstellingen, vooral recreatief gebied. Als het specifiek over houtgebruik gaat, hoe realistisch is dat om dit hier te bespreken?
- 1705 De **gedeputeerde** zet ook liever in op natuurbos dat je tevens recreatief kunt gebruiken.
- De **voorzitter** concludeert dat er geen behoefte is aan een tweede termijn
- Schorsing van 15.57 uur tot 16.08 uur*
- 1710 **10.b Agenderingsverzoek GL brief wijziging werkingsgebieden omgevingsverordening voorstel herbegrenzing NNN van de C- naar de B-agenda te plaatsen**
- De **voorzitter** geeft het woord aan inspreker de heer Janssen namens Duinbehoud.
- 1715 De heer **Janssen** legt uit dat de aankondiging van de voorgenomen herbegrenzing een verrassing was want dit komt neer op een forse inkrimp van de ambitie; zo'n 60-70 hectaren van NNN wordt ingeleverd. Hij noemt het voorstel procedureel onhandig en inhoudelijk slecht onderbouwd. Een

- eerste schriftelijke reactie is naar de provincie gestuurd en er volgt nog een formele zienswijze. Vandaag is hier de werkwijze integrale gebiedsprocessen besproken. De natuurorganisaties zijn
- 1720 het gebied ingestapt in de verwachting dat gezamenlijk gewerkt kon worden aan de natuuropgaven en het aanpakken van de knelpunten. Dit jaar starten met de verkenning en volgend jaar werken aan een inrichtings- en beheerplan. Dit gebiedsproces wordt nu zwaar doorkruist door het voornemen van GS om op voorhand 60–70 hectaren in NNN te schrappen. De heer Janssen vindt dit een verkeerd signaal naar grondeigenaren die verwachten dat hun grond volledig beschikbaar blijft
- 1725 voor agrarisch gebruik, terwijl dit later in het proces weleens anders zou kunnen zijn. Daarnaast heeft het voorstel een fragmentarische aanpak en het zicht op een groter geheel ontbreekt. Onduidelijk is of de beleidsopgave kan worden gehaald om de resterende 4500 hectaren tijdig te realiseren en of de wijzigingen niet ten koste gaan van het ecologisch functioneren van het NNN. De inhoud van het advies om 60 tot 70 hectaren te schrappen is voor een belangrijk deel
- 1730 ingegeven door de veronderstelling dat het NNN alleen is te realiseren bij de aanwezigheid van kwelwater en kwelwaterindicatoren. Dat is pertinent onjuist. De natuurorganisaties willen graag doorgaan met constructief meewerken aan de realisatie van NNN en de gebiedsgerichte aanpak stikstof. De natuurorganisaties zijn niet tegen herbegrenzing van NNN gebieden of tegen het inzetten van nieuw instrumentarium zoals landschapsgronden, maar laat dit het resultaat zijn van
- 1735 het gebiedsproces en geen eenzijdig besluit van GS. De heer Janssen verzoekt GS dit voornemen voorlopig in de ijskast te zetten en eerst samen met partijen het proces te doorlopen zoals geschetst in de brief van GS aan PS van 10 februari 2022 en dan van daaruit samen te werken aan oplossingen.
- 1740 Mevrouw **Kapitein** (D66) vraagt de heer Janssen naar de ecologische mogelijkheden van het betrokken gebied in relatie tot kwelindicatoren. De heer **Janssen** heeft de ervaring dat het realiseren van nieuwe natuur ook zonder kwelwater mogelijk is, zoals bijvoorbeeld kruidenrijke graslanden.
- 1745 De **voorzitter** bedankt de heer Janssen voor zijn inspraak en geeft het woord aan heer **Van der Peet** namens Stal 's-Gravenweg.

- De heer **Van der Peet** wil vandaag ingaan op het belang van behoud van cultureel erfgoed dat door zijn bedrijf in stand gehouden is en gefinancierd wordt voor een recreatieve en maatschappelijke
- 1750 functie. De belastingbetaler wordt hier niet mee belast. De provincie gaat volledig voorbij aan het vaak besproken belang van cultureel erfgoed en zal met de voorgenomen plannen uniek waardevol landschap onherstelbaar vernietigen. In de binnenduinrand van Vogelzang ligt een van de laatste strandwallenlandschappen van Nederland, eeuwen oud en uniek in de wereld. De provincie wil de Vogelzangse strandvlakte gaan vernatten waardoor bomen en monumenten onherstelbaar worden
- 1755 beschadigd. Eén van de speerpunten van het provinciaal cultuurbeleid is dat cultuurhistorische waarden worden meegewogen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Het programma NNN 2022 gaat hier volledig aan voorbij, onbegrijpelijk en teleurstellend. Daarnaast werken de verschillende loketten binnen de provincie niet samen en staan hun plannen soms lijnrecht tegenover elkaar. De afdeling cultuur en erfgoed ziet ons land als cultuurlandschap en de afdeling
- 1760 natuur als natuurlandschap en hun ambities botsen. De gehele gemeenteraad van Bloemendaal ziet niets in de NNN plannen van de provincie. Er zijn negen alternatieve gebieden aangedragen waarop geen reactie door de provincie is gekomen. Na veel aandringen door een jurist is aangegeven dat er geen mogelijkheden zijn en dat er geen onderbouwing van het besluit wordt gegeven. De beloften

1765 voor meer transparantie en communicatie blijken loze beloften. De heer Van der Peet roept de commissie op oog te krijgen voor het natuurlandschap en niet verantwoordelijk te worden voor de vernietiging van het waardevolle en unieke stuk cultureel erfgoed.

1770 Statenlid **Zoon** (PvdD) vraagt of de bollenteelt in dat gebied zou kunnen verdwijnen ter versterking van het natuurlandschap. De heer **Van der Peet** antwoordt ontkennend; het gaat hier om de strandwal en de bollenteelt valt daarbuiten.

Mevrouw **Koning** (CDA) informeert naar de ouderdom van het cultuurhistorisch pand van de heer Van der Peet. De heer Van der Peet antwoordt dat het eerste deel van dit pand dateert van 1500.

1775 Mevrouw **De Groot** (SP) vraagt als er in eeuwen niets aan het gebruik is veranderd of er in het betrokken gebied dan nooit herverkaveling heeft plaatsgevonden en of er nooit gewasbeschermingsmiddelen zijn gebruikt. De heer **Van der Peet** geeft aan dat het landschap onderdeel is van de moderne tijd, waarin bijvoorbeeld auto's en vliegtuigen voorkomen. Het vee is veranderd naar fiftyfifty paarden.

1780 De heer **De Wit** (VVD) vraagt toedichting over het al dan niet herbegrenzen van andere gronden. De heer **Van der Peet** reageert dat het gaat om gronden die in het verleden al zijn aangekocht en al lange tijd als natuurgebied zijn ingericht, deze vallen nu buiten de NNN.

1785 De **voorzitter** bedankt de heer Van der Peet en geeft het woord aan mevrouw **Van Genne**, zij spreekt op persoonlijke titel.

1790 Mevrouw **Van Genne** refereert aan het rapport Prachtlandschap Noord Holland uit 2018, waarin één van de laatste intacte stukken strandwallen beschreven zijn. Ook noemt mevrouw Van Genne het in 2020 gepubliceerde beleidskader erfgoed en cultuur. In 2021 heeft de provincie zich gecommitteerd aan de inzet voor behoud en ontwikkeling van erfgoed en het verbinden van erfgoedbeleid met ruimtelijk beleid. Het rapport van Sweco noemt mevrouw Van Genne wensdenken zonder realiteitszin. Het is de wettelijke taak van de provincie om cultuurhistorische waarden te toetsen en te borgen. Mevrouw Van Genne laat aan de hand van een aantal voorbeelden

1795 zien dat er veel belastinggeld is gebruikt zonder dat dit voldoende resultaat heeft opgeleverd. Zij ziet graag een meer realistische opdracht waarin de realiteit moet worden meegenomen in het eindresultaat.

1800 Statenlid **Cardol** (GroenLinks) vindt het ongemakkelijk om op dit punt nu een uitgebreide discussie te voeren. Hij is daar niet op voorbereid. Hij erkent de behoefte, maar heeft voor vandaag slechts een agenderingsverzoek gedaan voor het stukje ontgrenzing van NNN in dat gebied. Hij bedankt het college dat zij deze week de schriftelijke vragen heeft beantwoord. Reden voor de agendering is dat GroenLinks zich zorgen maakt over de ontgrenzing in Zuid Kennemerland en het moment waarop dat gebeurt. Hij vraagt de gedeputeerde hoe dit past in het gebiedsproces en hoe

1805 de andere fracties tegen deze voorgenomen stappen aankijken. De ecologische onderbouwing wordt vooral gebaseerd op het hydrologische verhaal. Maar de redenering daarachter vindt Statenlid Cardol discutabel. Op de vraag of er afspraken zijn gemaakt met de landeigenaren over de landbouwtransitie of de bevordering van de biodiversiteit daar, is het antwoord ontkennend omdat daar geen titel voor is buiten NNN. Het ontgrenzen zou onderdeel van het gebiedsproces

- 1810 kunnen zijn en moet niet voorafgaand plaatsvinden. Waarom besluit GS om al voor het begin in een deel van het gebied de ambities op te geven? Beter is het de grondeigenaren te vragen wat zij zelf kunnen doen om te verbeteren met het oog op natuur- en biodiversiteit. Er is ook ruimte voor grondeigenaren om zelf met plannen te komen. Dan kan prima in dat proces. De provincie kan daarbij helpen met advies en financiering, gunstige voorwaarden etc. De centrale vraag blijft: wat
- 1815 wordt de natuur er in Zuid Kennemerland beter van deze onteigening?

Statenlid **Zoon** (PvdD) is er verbaasd over om op de ene plek te gaan begrenzen en op een heel andere plek in Noord-Holland weer te ontgrenzen. Wat is de visie van de GroenLinks hierover?

- 1820 Statenlid **Cardol** (GroenLinks) vindt het een nogal onbegrijpelijke stap. De strepen die er nu staan zijn niet altijd heilig, er kunnen ook andere stukken worden bekeken voor begrenzing als NNN, maar het is niet logisch op een heel andere plek in de provincie opnieuw te gaan begrenzen.

- 1825 Mevrouw **Koning** (CDA) zou in willen gaan op de prioritaire herbegrenzings, een iets andere invalshoek. CDA vindt het goed om vanuit Zuid Kennemerland te bekijken of daar nog meer mogelijkheden zijn voor ontgrenzing of dat delen dusdanig kunnen worden aangepast dat enkele bedrijven waarvoor uitplaatsing niet mogelijk is daar toch nog toekomst hebben. Hoe staat het met de mogelijkheden om het vee buiten te laten gaan, ook in de toekomst.

- 1830 Voor Zanderij Noord wil het CDA uitstel van het besluit; de grondeigenaren staan er niet achter en de gemeente heeft de mensen niet goed voorgelicht waardoor onrust is ontstaan. Zij geeft aan dat het niet erg is om afspraken die 40,50 jaar geleden zijn gemaakt in een ecologische hoofdstructuur opnieuw te bekijken en te wijzigen als dat beter is.

- 1835 De heer **Van Tiggelen** (PVV) ziet hier de confrontatie van de gevolgen in de praktijk en de 'tekentafelnatuur'. Hij geeft de gedeputeerde de suggestie mee om zoveel mogelijk te ontgrenzen en zo min mogelijk uitbreiding van NNN.

- 1840 Statenlid **Zoon** (PvdD) refereert aan de reden om NNN aan te leggen: goede stabiele natuur met verbindingen. Deze ontgrenzingen pakt daar een heel deel uit en PvdD begrijpt niet waarom dat nodig is. PvdD wil vasthouden aan de ingetekende lijnen voor NNN gebieden die al 30 jaar vaststaan. Eventueel waar nodig met kleine aanpassingen. Statenlid Zoon sluit ook aan bij de vragen van GroenLinks.

- 1845 De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt zich af hoe stabiele natuur op deze planeet kan bestaan.

Statenlid **Zoon** (PvdD) reageert dat de mens zo min mogelijk aanpassingen moet doen, dan stabiliseert de wilde natuur zich en dat is het doel van de NNN aanleg.

- 1850 De heer **De Wit** (VVD) vindt het lastig om op bepaalde vragen in te gaan omdat hij geen specialist is op dit gebied. Hij heeft niet de ambitie om hier in de commissie elke ecologische onderbouwing te bediscussiëren. Hij gaat ervan uit dat het ecologisch aspect goed geborgd is als vertrekpunt. Hij maakt zich wel zorgen over wat dit nu al over dit specifieke gebied teweeg brengt en wat er dan nog te wachten staat. Hij heeft nog geen antwoord op de vraag welke kansen zich nu voordoen met deze herbegrenzing. Het moet hem van het hart dat in de communicatie tussen provincie en ondernemer dingen misgaan, zoals alleen een 'nee' in antwoord op een gedane suggestie. Hij roept
- 1855

op om dat contact op te pakken en toe te geven dat dit niet de manier is om zaken te gaan doen. Als de correspondentie inderdaad zo gegaan is.

1860 De heer **Leerink** (PvdA) vraagt de heer De Wit of het niet logischer zou zijn eerst aan de gang te gaan met deze gebiedsgerichte aanpak en dan te kijken waar het met alle partners op uitkomt. De heer **De Wit** ziet als werkwijze om eerst met de grondeigenaren en gebruikers aan de keukentafel te bespreken wat er aan de hand is en dan plannen te maken en dit af te stemmen met alle stakeholders in het gebiedsproces.

1865 Mevrouw **De Groot** (SP) is het grotendeels eens met Statenlid Zoon (PvdD) als het om deze casus gaat. Het is belangrijk ervoor te zorgen dat NNN op allerlei plaatsen gerealiseerd kan worden. Zij vraagt waarom nu zo snel het gebiedsproces stopt om onmiddellijk over te gaan tot ontgrenzing. Wat is er aan participatie gedaan? Wat is de mensen in dit gebied aangeboden? Moet het niet veel verder gaan dan zomaar ineens ontgrenzen?

1870 Mevrouw **Kapitein** (D66) deelt het ongemak van GroenLinks en VVD. D66 kent het plan nog niet en het staat niet ook op die manier op de agenda. Zij vraagt wat het ontgrenzen in dit gebied oplevert. Uitgangspunt in de stukken is dat het NNN in omvang gelijk blijft. De provincie wil 4500 hectaren extra realiseren. Zou het niet beter zijn dat uitgangspunt te hanteren als dit gerealiseerd is? Of zijn 1875 er andere redenen voor het ontgrenzen? D66 heeft vraagtekens bij de ecologische kwaliteit; er zijn ook andere manieren om natuur te creëren.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor de beantwoording.

1880 De **gedeputeerde** reageert dat in de 4500 hectaren de afronding van de NNN realisatie zit met de laatste 8% van het totaal van 56000 hectaren en dat is begrensd. Om dat zo snel mogelijk te realiseren, wordt in de gebieden goed gekeken naar wat er in 1990 begrensd is en of dat klopt, ook kwalitatief. Twee keer per jaar is er een ecologische toets, in alle gebieden. Het uiteindelijke voorstel kan ook andere gebieden betreffen. Bij bollenvelden is gebleken dat natuurdoelstellingen 1885 niet gehaald kunnen worden. Daar zijn correcties voorgesteld. Herbegrenzing is optimalisatie van de NNN. Op de vraag of er nog andere mogelijkheden zijn in Zuid Kennemerland antwoordt de gedeputeerde dat in alle gebiedsgerichte aanpakken aan de keukentafel met partijen wordt besproken of de doelstellingen passen. Men kan ook zelf met een plan komen. Het vergt een brede afweging in de hele provincie om voor de laatste 8% te beslissen waar deze het beste in te zetten 1890 voor de natuur. NNN moet gerealiseerd worden voor 2027. Er is met geen enkel gebiedsproces gestopt, het is gewoon nog niet klaar.

Over Zanderij Noord is in de gemeenteraad besloten. De gedeputeerde heeft met de wethouder gesproken. Iedereen kan een zienswijze indienen, maar het is belangrijk om juist daar natuur te realiseren.

1895 De **voorzitter** geeft het woord aan Statenlid Cardol (GroenLinks) als indiener van dit agenderingsverzoek.

1900 Statenlid **Cardol** (GroenLinks) wil reageren op de door de gedeputeerde genoemde natuurdoelen. Hij begrijpt dat biologische bollenteelt geen NNN waardige natuur is. Daarom zijn voor hem de strepen op de kaart niet altijd heilig. Maar een gebiedsproces is ook dealen met alle

belanghebbenden en Statenlid Cardol begrijpt niet dat voor dit stukje de NNN begrenzing er alvast afgehaald wordt. Hij zou willen combineren met andere doelen die voor dat gebied in de landbouwtransitie gelden, zoals het laten afnemen van gewasbeschermingsmiddelen en stikstofuitstoot. Compenseren is misschien ook mogelijk in andere gebieden in Zuid Kennemerland. Het is goed daar eerst naar te kijken als je bezig bent met nieuwe begrenzing. Statenlid Cardol is absoluut niet voor uitstel van het besluit van Zanderij Noord en wil doorgaan met de ontwikkelingen die daar zijn.

1910 De **voorzitter** constateert dat er behoefte is aan een tweede termijn.

Tweede termijn

1915 Mevrouw **Koning** (CDA) vraagt of de gedeputeerde de cultuurhistorische component wil meenemen bij haar overwegingen. En zij verzoekt de gedeputeerde om met de inwoners van Kennemerland te gaan praten want zij hebben nu niet het gevoel dat er serieus op hun voorstellen wordt gereageerd. Verder pleit zij voor uitstel van het besluit Zanderij Noord, daar zijn delen die echt niet logisch zijn.

1920 Statenlid **Zoon** (PvdD) begint zich zorgen te maken als alleen NNN wordt aangelegd waar al natuur is. De doelstelling is natuur te verbinden op plekken waar het nodig is. Het is niet goed om halverwege het maken van een puzzel stukjes er tussenuit te wippen. Het is beter om eerst te kijken hoe het gebiedsproces loopt om in overleg met de mensen goede vervanging te kunnen bieden om tot een stevig en robuust natuurnetwerk te kunnen komen.

1925 De **voorzitter** vraagt gedeputeerde Rommel te reageren op de verzoeken van twee van de drie partijen om te wachten met die ontgrenzing en op het pleidooi van mevrouw Koning voor uitstel van het besluit over Zanderij Noord.

1930 De **gedeputeerde** geeft aan dat de gebieden waar de kwaliteit niet gehaald kan worden voor 2027 eruit gehaald worden. Het is bekend waar de kwaliteit slecht is en de herbegrenzingsverzoeken wil de provincie in één groot pakket meenemen. Het is niet zo dat er plekken worden gerealiseerd waar al natuur is. Wat betreft de Zanderij: dit is door de gemeente in procedure gezet voor bestemmingsplanwijziging, dit zal bijdragen aan de wateropgave voor de natuur bij Castricum.

1935 De **voorzitter** concludeert dat dit het einde is van de bespreking van dit agenderingsverzoek en van de inhoudelijke besprekpunten van vandaag.

11. Rondvraag gedeputeerde Rommel (Natuur en Landschap, Grond, Bodemdaling en Stikstof)

1940 Statenlid **Cardol** (GroenLinks) heeft een aantal vragen over het aanvalsplan grutto. Vorig jaar is een akkoord gesloten over de financiering. Welke stappen zijn tot nu gezet, waar liggen er kansen en voldoen de gebieden aan de criteria van het aanvalsplan? Zijn natuurorganisaties betrokken en is er samenhang met de doelen van de landbouwtransitie? Wat zijn de concrete vervolgstappen voor komend jaar?

1945 Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat er wordt gewerkt aan een brief over het actieplan weidevogels en aanvalsplan grutto. In mei vindt een werkbezoek plaats. Er is een extra openstelling voor subsidie geweest voor het aanvalsplan grutto. Er is met de stakeholders gekeken naar

1950 Zeevang en Amstelland en Bovenkerkerpolder om daar gericht in te zetten. Collectieven hebben ook de extra vergoedingen aangevraagd. De grootste kansen liggen in Amstelland en Laag Holland. Met de natuurorganisaties is afstemming geweest over de start van het plan. De agrarische Collectieven zijn primair het aanspreekpunt en daar wordt goed natuurbeheer gedaan. Raakvlakken zijn er omdat wordt meegedacht over goede verdienmodellen voor agrarische ondernemers en er zijn vergelijkbare doelen voor de voedselvisie. Wat betreft concrete stappen voor het komend jaar; het is groeiproces, ook bij de weidevogels, er wordt voortgewerkt in de genoemde gebieden en ook wordt ernaar gekeken om nieuwe gebieden toe te voegen.

1955 Statenlid **Cardol** (GroenLinks) bedankt de gedeputeerde voor de beantwoording en wacht de brief af.

1960 Mevrouw **Koning** (CDA) heeft als aanvullende vraag of het aanvalsplan grutto ook goed ingepast kan worden op SNL gronden.

Gedeputeerde **Rommel** zal dit uitzoeken en deze vraag schriftelijk beantwoorden.

12. Rondvraag gedeputeerde Zaal (Landbouw, visserij, recreatie, toerisme, dierenwelzijn)

1965 Er zijn geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Zaal.

18. Sluiting

1970 De **voorzitter** dankt alle aanwezigen voor hun bijdrage en interesse, en sluit de vergadering om 17.17 uur.

De eerstvolgende vergadering van de commissie NLG vindt plaats op maandag 11 april a.s.

1975